PLAN DE
ORDENACIÓN
DO LITORAL

XUNTA
DE GALICIA

TITULO I
METODOLOXÍA DE ELABORACIÓN DO POL

1. MARCO XURÍDICO

2. CRITERIOS METODOLÓXICOS

3. O GOBERNO DO TERRITORIO E A PARTICIPACIÓN

PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

XUNTA DE GALICIA

TÍTULO I

CAPITULO 1

Marco Xurídico para a elaboración do Plan de Ordenación do Litoral de Galicia

1. O MARCO LEGAL VIXENTE 4

1.1. Contexto Normativo Internacional 4
1.2. Contexto Normativo Nacional 10
1.3. Contexto Normativo Autonómico Galego 17

2. O PLANEAMENTO CON INCIDENCIA NO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL 20

3. OBXETIVOS E CONTIDO DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL 22

3.1. Obxetivos 22
3.2. Contidos 25

4. PROCEDIMENTO PARA A ELABORACIÓN E TRAMITACIÓN DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL 27

4.1. Iniciación do procedemento 27
4.2. Avaliación ambiental estratéxica 28
4.3. Informe dos Concellos afectados, Deputacións provinciais e entidades de carácter supramunicipal 28
4.4. Informe de sostenibilidade ambiental 28
4.5. Aprobación Inicial 28
4.6. Aprobación provisional 29
4.7. Aprobación definitiva e publicación 29

5. O PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL COMO CATÁLOGO DE PAISAXE 30

1. O MARCO LEGAL VIXENTE

No presente apartado analízase o amplo contexto e marco xurídico no que ten cabida a ordenación e protección do litoral, tanto de carácter substantivo, como en relación a aquelas materias cuxa regulación sectorial pode afectar os recursos deste ámbito xeográfico. O piar ambiental, sobre o que o Plan de Ordenación do Litoral ha de facer especial incidencia, foi construíndose nos últimos 30 anos a través de acordos e convenios internacionais e lexislación supranacional, nacional e, no noso país, autonómica.

1.1. CONTEXTO INTERNACIONAL

En primeiro termo analízase o marco normativo internacional máis directamente relacionado co litoral e o territorio, para analizar nun segundo apartado dentro do contexto internacional os principais piares ambientais:

A **Carta** Europea **do Litoral**, proposta no 1981 pola Sesión Plenaria da Conferencia das Rexións Marítimas do CEE, da que xorden tamén o Primeiro Programa de Acción (1982-1985) da Carta Europea do Litoral e a operación piloto denominada Impacto Litoral, constitúe un referente de significativo alcance para definir as políticas específicas sobre o litoral. Promovida pola Conferencia de Rexións Periféricas Marítimas da CEE e aprobada na súa conferencia plenaria en Creta, en outubro de 1981, puña de manifesto os crecentes problemas que sofre este medio como consecuencia da contaminación, a degradación urbanística e a destrución a miúdo irreversible dos ecosistemas naturais derivadas dos anteriores. Entre os obxectivos da carta maniféstase que “organizar significa non soamente ordenar o espazo litoral, senón tamén promulgar as normas, a xestión e, dunha maneira xeral, todo o que demanda a evolución do litoral, actualmente comprometido polas contradicións derivadas dunha falta de organización ao aspecto”, polo que establece tres aspectos ligados a esta estratexia: “Desenvolvemento – Protección -Ordenación”. As bases desta estratexia poden resumirse nos seguintes puntos:

- Desenvolver unha economía litoral competitiva e selecta.
- Protexer e desenvolver as peculiaridades de cada zona litoral.
- Organizar o espazo litoral.
- Administrar o espazo litoral.
- Previr os riscos de degradación.
- Informar amplamente.
- Desenvolver a investigación científica.a
- Harmonizar o dereito europeo.

Os preceptos da Carta Europea do Litoral, centrados fundamentalmente na xestión do medio terrestre, evolucionaron cara ao concepto da Xestión “Integrada da Zona Costeira” baseada fundamentalmente en dous aspectos: a franxa costeira é a unidade de planificación e debe abordarse conxuntamente a xestión das terras e das augas costeiras.

A Carta Europea de Ordenación do Territorio, adoptada en Torremolinos en 1983 pola Conferencia Europea de Ministros responsables da Ordenación do Territorio (CEMAT), define a ordenación do territorio como a «expresión espacial das políticas económicas, social, cultural e ecolóxica de toda sociedade» e considéraa unha disciplina científica, unha técnica administrativa e unha política concibida como enfoque interdisciplinar e global cuxo obxectivo é un desenvolvemento equilibrado das rexións e a organización física do espazo segundo un concepto reitor.

A nivel internacional, os crecentes problemas que ameazan o litoral e a preocupación polo territorio e o medio natural, motivaron o progresivo desenvolvemento dunha serie de Conferencias como a III Conferencia de Nacións Unidas sobre o Dereito do Mar (1982), a VI Conferencia Europea de Ministros responsables da Ordenación do Territorio (C.E.M.A.T.) do Consello de Europa, ou a IV Conferencia Interministerial Europea do Medio Ambiente de 1984.

Este estado de opinión e de concienciación xeneralizada que avoga por preservar os seus valiosos ecosistemas mediante unha ordenación que tende ao desenvolvemento sostible de zonas costeiras, foi posto de manifesto na **Conferencia Europea para a Conservación do Litoral (A Haia, 1991)** auspiciada pola Comisión Europea e a Secretaría do Consello de Europa, na que se recomenda a necesidade de deter a deterioración ecolóxica das zonas costeiras.

Entre as recomendacións feitas a distintas instancias administrativas destaca a dirixida ás autoridades locais e rexionais: “Elaborar Plans Estratéxicos que aseguren o uso sostible das súas zonas costeiras e tomen as medidas oportunas para deter a deterioración ecolóxica e cultural ao tempo que se recuperan, onde e cando sexa posible, tales valores”.

1.1.1. A Conferencia de Río de 1992

A necesidade dunha xestión integrada do litoral quedou patente no 21º Programa de Acción adoptada pola Conferencia de Río de 1992. Este programa, que constitúe un instrumento innovador da política ambiental mundial, promulga unha ordenación integrada para o desenvolvemento sostible das zonas costeiras e mariñas. Entre os programas específicos que recolle este Programa inclúese na súa sección II a “Protección dos océanos, dos mares de todo tipo, incluídos os mares pechados e semipechados, e das zonas costeiras, e protección, utilización racional e desenvolvemento dos seus recursos vivos.”

No seu contido, esta acción expón a necesidade de “novos enfoques da ordenación e o desenvolvemento do medio mariño e as zonas costeiras nos planos nacional, subrexional, rexional e mundial, que deben estar orientados cara á previsión e á prevención, tal como se reflicte nas seguintes liñas de actuación de programas:

- Ordenación integrada e desenvolvemento sostible das zonas costeiras e as zonas mariñas, entre elas as zonas economicamente exclusivas.
- Protección do medio mariño.
- Aproveitamento sostible e conservación dos recursos mariños vivos suxeitos á xurisdición nacional.
- Solución das principais incertezas que se expoñen respecto da ordenación do medio mariño e o cambio climático.
- Fortalecemento da cooperación internacional e da cooperación e a coordinación rexional.
- Desenvolvemento sostible das pequenas illas.

Dentro do área de Ordenación Integrada, entre os obxectivos perseguidos destacan:

- Crear un proceso integrado de formulación de políticas e adopción de decisións en que participen todos os sectores interesados para fomentar a compatibilidade e o equilibrio entre os distintos usos.
- Determinar os usos actuais e proxectados das zonas costeiras e as súas interaccións.
- Adoptar enfoques preventivos e precautorios na planificación e execución de proxectos, de xeito que inclúan a avaliación previa e a observación sistemática dos efectos ambientais dos grandes proxectos.
- Promover o desenvolvemento e a aplicación de métodos que reflictan os cambios de valor resultantes dos distintos usos das zonas costeiras e as zonas mariñas.
- Dar acceso á información pertinente ás persoas, grupos e organizacións interesadas.

Entre as actividades figuran as relativas á xestión, elaboración e intercambio de datos e información, coordinación e cooperación nos planos internacional e rexional, etc.

Destaca neste contexto, a Proposta de Resolución do Consello das Comunidades Europeas sobre un **Programa Comunitario de Política e Actuación en materia de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, presentado en Bruxelas no 1992**. A Resolución do Consello de Europa do 25 de febreiro de 1992, relativa á futura política comunitaria sobre a zona costeira europea, recoñece o litoral europeo como un patrimonio común, vital e fráxil, e no que resulta esencial a protección da súa diversidade biolóxica, o seu valor paisaxístico, a súa calidade ecolóxica e a súa capacidade para servir de apoio á vida, a saúde, as actividades económicas e o benestar social. Para iso invita a Comisión a propor unha estratexia comunitaria de estudo para a xestión integrada das zonas costeiras, que proporcione un marco para a súa conservación e utilización continuada, incluíndo a dita iniciativa no Quinto Programa de Acción en materia de Medio Ambiente.

Desde 1996, a Comisión Europea estivo traballando para identificar e promover medidas destinadas a deter e remediar a deterioración dos recursos medioambientais, socioeconómicos e culturais das zonas costeiras, así como a mellorar a súa situación global. Entre 1996 e 1999 a Comisión desenvolveu un **Programa Demostración sobre Xestión Integrada de Zonas Costeiras (GIZC)** deseñado en torno a unha serie de 35 proxectos demostración e 6 estudos temáticos. Este programa perseguía:

- Subministrar información técnica sobre xestión sostible de zonas costeiras.
- Estimular un amplo debate en torno a varios actores implicados na planificación, xestión e o uso das zonas costeiras europeas.

Da Posición Común (CE) nº 13/2002, do 13 de decembro de 2001, aprobada polo Consello de conformidade co procedemento establecido no artigo 251 do Tratado Constitutivo da Comunidade Europea, con vistas á adopción dunha Recomendación do Parlamento Europeo e do Consello sobre a aplicación da XestiónIntegrada das Zonas Costeiras en Europa, destacan as seguintes recomendacións:

- Facer un inventario do patrimonio costeiro a protexer, creando para iso o aparato científico-técnico e administrativo necesario.
- Zonificar o litoral utilizando criterios útiles para unha ordenación integrada dos diferentes usos concorrentes.
- Coordinar en sentido vertical e horizontal as actuacións da Administración Pública.
- Crear o soporte xurídico necesario que permita a ordenación do espazo litoral.
- Regulamentar unha ordenación que salvagarde o principio de dominio e acceso público, ao tempo que unha franxa do litoral quede exenta de edificacións.
- Protexer e conservar o espazo natural, así como a paisaxe, a fauna e flora litoral.
- Controlar a limpeza das praias e a calidade das augas costeiras.
- Concienciar á opinión pública sobre os problemas que afectan as zonas costeiras.
- Desenvolver mecanismos e estratexias de intervención urxente en caso de desastre ecolóxico.
- Cooperar con outros países e organismos internacionais en temas relacionados coa protección dos espazos naturais, medidas de seguridade en relación coa contaminación, etc.

O Programa Demostración sobre Xestión Integrada de Zonas Costeiras (GIZC) tiña a intención de liderar un consenso en canto ás medidas necesarias para estimular a GIZC en Europa. Baseándose nas experiencias e resultados do Programa Demostración, a Comisión adoptou dous documentos:

- Comunicación da Comisión ao Consello e ao Parlamento Europeo sobre a Xestión Integrada das Zonas Costeiras: unha Estratexia para Europa.
- Recomendación 2002/413/CE do Parlamento Europeo e do Consello do 30 de maio de 2002 relativa á aplicación da XestiónIntegrada das Zonas Costeiras en Europa.

Esta Recomendación establece como principais obxectivos:

- Coordinar as diferentes políticas que inflúen sobre as rexións costeiras da Unión.
- Planificar e xestionar os recursos e espazos costeiros.
- Protexer os ecosistemas naturais, incrementar o benestar social e económico das rexións costeiras e desenvolver o seu potencial.

Para o cumprimento destes obxectivos, **a Recomendación 2002/413/CE do Parlamento Europeo e do Consello do 30 de maio de 2002 relativa á aplicación da Xestión Integrada das Zonas Costeiras en Europa**, (Diario Oficial L 148 de 6.6.2002) estableceu que a xestión das zonas costeiras debería levarse a cabo sobre a base de:

- Unha perspectiva ampla e global (temática e xeográfica) que tome en conta a interdependencia e disparidade dos sistemas naturais e as actividades humanas que teñan incidencias nas zonas costeiras;
- Unha perspectiva a longo prazo que teña en conta o principio de cautela e as necesidades das xeracións actuais e futuras;
- Unha xestión modulada nun proceso gradual que facilite as adaptacións segundo xurdan problemas e evolucionen os coñecementos;
- As características locais e a gran diversidade das zonas costeiras de Europa, de xeito que poida responderse ás súas necesidades prácticas con solucións específicas e medidas flexibles;
- Un traballo en sintonía cos procesos naturais e que respecte a capacidade de carga dos ecosistemas, co cal as actividades humanas serán máis respectuosas co medio natural, máis responsables socialmente e racionais, desde o punto de vista económico, a longo prazo;
- A participación de todas as partes interesadas no proceso de xestión;
- O apoio e a participación de todas as instancias administrativas competentes a escala nacional, rexional e local, entre as cales convirá establecer ou manter os vínculos axeitados para mellorar a coordinación das distintas políticas existentes;
- O recurso a unha combinación de instrumentos destinados a facilitar a coherencia entre os obxectivos da política sectorial e entre a ordenación e a xestión.

Entre os obxectivos do documento Europa 2000+ sobre Cooperación para a Ordenación do Territorio Europeo, destácase o de crear un territorio máis solidario e equitativo en cumprimento do obxectivo da cohesión económica e social consagrado polo Tratado da Unión. Con esta finalidade puxéronse en marcha diversas accións, entre as que se encontra a preservación da riqueza do medio rural mediante a toma de medidas nos espazos periurbanos, que fagan fronte á dispersión incontrolada do hábitat, a preservación e valoración dos recursos en zonas rurais pouco poboadas, a diversificación das actividades económicas no medio rural e unha revitalización dos núcleos rurais, do patrimonio rural e do turismo sostible no mesmo. Neste contexto, o sexto Programa Comunitario de Acción en materia de medio ambiente: **«Medio ambiente 2010: o futuro está nas nosas mans»**, que cobre o período comprendido entre o 22 de xullo de 2001 e o 21 de xullo de 2012, establece como un dos seus cinco eixes prioritarios de acción estratéxica ter en conta o medio ambiente na xestión e ordenación do territorio mediante a difusión e o fomento das mellores prácticas relativas á planificación sostible. Así mesmo, no ámbito de acción prioritaria relativa á biodiversidade, propón a protección, conservación e restauración dos solos e as paisaxes, o desenvolvemento sostible dos bosques e a protección e restauración do litoral, cuxa importancia e fraxilidade determinou que o Consello convidase os Estados membros a redobrar os esforzos encamiñados á protección das zonas costeiras, así como o establecemento da estratexia para a súa xestión e ordenación integrada baseada na súa perdurabilidade e sostibilidade.

A parte do marco de referencia Internacional xa citado, débense ter en conta os seguintes referentes normativos internacionais relacionados coa protección do medio natural aos que o Plan de Ordenación do Litoral ha de prestar atención:

I.1.01

Deiro.
Illa de Arousa.
Rías Baixas.

1.1.2. Convención sobre a Protección do Patrimonio Mundial, Cultural e Natural (1972)

A Conferencia Xeral da Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura, na súa XVIIª, reunión celebrada en París, aprobou o 16 de novembro de 1972, esta Convención que obriga as partes a "identificar, protexer, conservar, rehabilitar e transmitir ás xeracións futuras o patrimonio cultural e natural situado no seu territorio".

Cada un dos Estados Partes con obxecto de garantir unha protección e unha conservación eficaz e revalorizar o máis activamente posible o patrimonio cultural e natural situado no seu territorio, comprométese a:

- Adoptar unha política xeral encamiñada a atribuír ao patrimonio cultural e natural unha función na vida colectiva e a integrar a protección dese patrimonio nos programas de planificación xeral;
- Instituír no seu territorio, servizos de protección, conservación e revalorización do patrimonio cultural e natural,
- Adoptar as medidas xurídicas, científicas, técnicas, administrativas e financeiras axeitadas, para identificar, protexer, conservar, revalorizar e rehabilitar ese patrimonio.

Decisión 82/72/CEE do Consello, do 3 de decembro de 1981, referente á celebración do Convenio relativo á conservación da vida silvestre e do medio natural de Europa (Convenio de Berna). (DO L 38 de 10.2.1982)

A Comunidade Europea é Parte Contratante no Convenio relativo á conservación da vida silvestre e do medio natural de Europa, celebrado en Berna o 19 de setembro de 1979. A flora e a fauna silvestre constitúen un patrimonio natural de importancia capital que debe preservarse e transmitirse ás xeracións futuras. Ademais dos programas nacionais de protección, as Partes no Convenio consideran necesario establecer unha cooperación a escala europea. O Convenio ten por obxecto fomentar a cooperación entre os Estados signatarios a fin de garantir a conservación da flora e da fauna silvestre, e dos seus hábitats naturais, así como protexer as especies migratorias ameazadas de extinción.

As Partes comprométense a:

- Establecer políticas nacionais de conservación da flora e da fauna silvestre e dos hábitats naturais;
- Integrar a conservación da flora e da fauna silvestre nas súas políticas nacionais de planificación, desenvolvemento e medio natural;
- Fomentar a educación e a difusión de información sobre a necesidade de conservar as especies e os seus hábitats.

1.1.3. Convención relativa ás Brañas de Importancia Internacional especialmente como Hábitat de Aves Acuáticas (Convenio RAMSAR) (1982)

Acordo internacional que parte do convencemento de que as brañas constitúen un recurso de gran valor económico, cultural, científico e recreativo, cuxa perda sería irreparable, polo que a Convención ten como obxectivo o asegurar o uso racional e a conservación das brañas debido á súa abundante riqueza no que se refire á flora e fauna.

O Convenio sobre as Brañas ou Convenio relativo ás brañas de importancia internacional especialmente como hábitat de aves acuáticas (Ramsar, 1971), é un tratado intergobernamental que proporciona o marco para a acción nacional e a cooperación internacional en favor da conservación e o uso racional das brañas e os seus recursos. Adoptouse na cidade de Ramsar (Irán) no 1971, entrou en vigor a finais de 1975 e ratificado por Instrumento do 18 de marzo de 1982 por España. É o único tratado ambiental mundial que trata dun ecosistema en particular. Neste Convenio, ratificado por 154 países, foron inscritos máis de 1600 brañas que cobren unha superficie de máis de 145 millóns de hectáreas.

O obxectivo principal do Convenio é "a conservación e o uso racional das brañas mediante accións locais, rexionais e nacionais e grazas á cooperación internacional, como contribución ao logro dun desenvolvemento sostible en todo o mundo".

O Convenio define de forma ampla as brañas que segundo o Artigo 1.1 consisten nas: "extensións de marismas, pantanos e turbeiras, ou superficies cubertas de augas, sexan estas de réxime natural ou artificial, permanentes ou temporais, estancadas ou correntes, doces, salobres ou salgadas, incluídas as extensións de auga mariña a profundidade que en marea baixa non exceda de seis metros. Ademais, poderán comprender as súas zonas ribeiras ou costeiras adxacentes, así como as illas ou extensións de auga mariña dunha profundidade superior aos seis metros en marea baixa, cando se encontren dentro da braña".

O Convenio adoptou un Sistema de Clasificación de Tipos de brañas que inclúe 42 tipos, agrupadas en tres categorías: brañas mariñas e costeiras, brañas continentais e brañas artificiais. A Lista de Ramsar estableceuse conforme ao apartado 1 do artigo 2 do Convenio, que di o seguinte: "Cada Parte designará brañas idóneas do seu territorio para seren incluídas na Listaxe de Brañas de Importancia Internacional, que mantén a secretaria da Convención establecida en virtude do Artigo 8.

1.1.4. Instrumento de Ratificación do Convenio sobre Avaliación do Impacto no Medio Natural nun contexto transfronteirizo, feito en Espoo (Finlandia) o 25 de febreiro de 1991

Este convenio parte da necesidade de asegurar un desenvolvemento ecoloxicamente racional e sostible, e de ter en conta de forma expresa, factores medioambientais ao comezo do proceso de toma de decisións, mediante o recurso á avaliación do impacto sobre o medio natural, en todos os niveis administrativos oportunos, de maneira que se poidan tomar unhas decisións ecoloxicamente racionais atendendo dilixentemente a reducir ao mínimo posible o impacto prexudicial importante das actividades, especialmente nun contexto transfronteirizo.

Tendo presentes os esforzos realizados polas organizacións internacionais para promover a práctica da avaliación do impacto sobre o medio ambiente, tanto a niveis nacionais como internacionais, e tendo en conta os traballos efectuados ao aspecto baixo os auspicios da Comisión Económica das Naciones Unidas para Europa, especialmente os resultados do Seminario sobre Avaliación do Impacto sobre o Medio Ambiente (setembro de 1987, Varsovia, Polonia), e tomando nota dos Obxectivos e Principios da Avaliación do Impacto sobre o Medio Ambiente aprobados polo Consello de Administración do Programa das Naciones Unidas para o Medio Ambiente, e da Declaración Ministerial sobre o Desenvolvemento Sostible (maio 1990, Bergen, Noruega), nace o compromiso de tomar as medidas xurídicas, administrativas ou doutro tipo que sexan necesarias para aplicar, os principios de avaliación do impacto sobre o medio natural nas súas políticas, plans e programas.

1.1.5. Convenio sobre a Diversidade Biolóxica (CDB) (1992)

O Convenio sobre a Diversidade Biolóxica (CDB), é o primeiro acordo mundial enfocado á conservación e o uso sostible da biodiversidade. O CDB gañou rapidamente unha aceptación xeneralizada e máis de 150 gobernos asinaron o documento no marco do Cume en Río de Xaneiro. Actualmente 191 países ratificárono. O CDB ten tres obxectivos principais; a conservación da biodiversidade, o uso sostible dos compoñentes da diversidade biolóxica, e a participación xusta e equitativa nos beneficios derivados do uso dos recursos xenéticos.

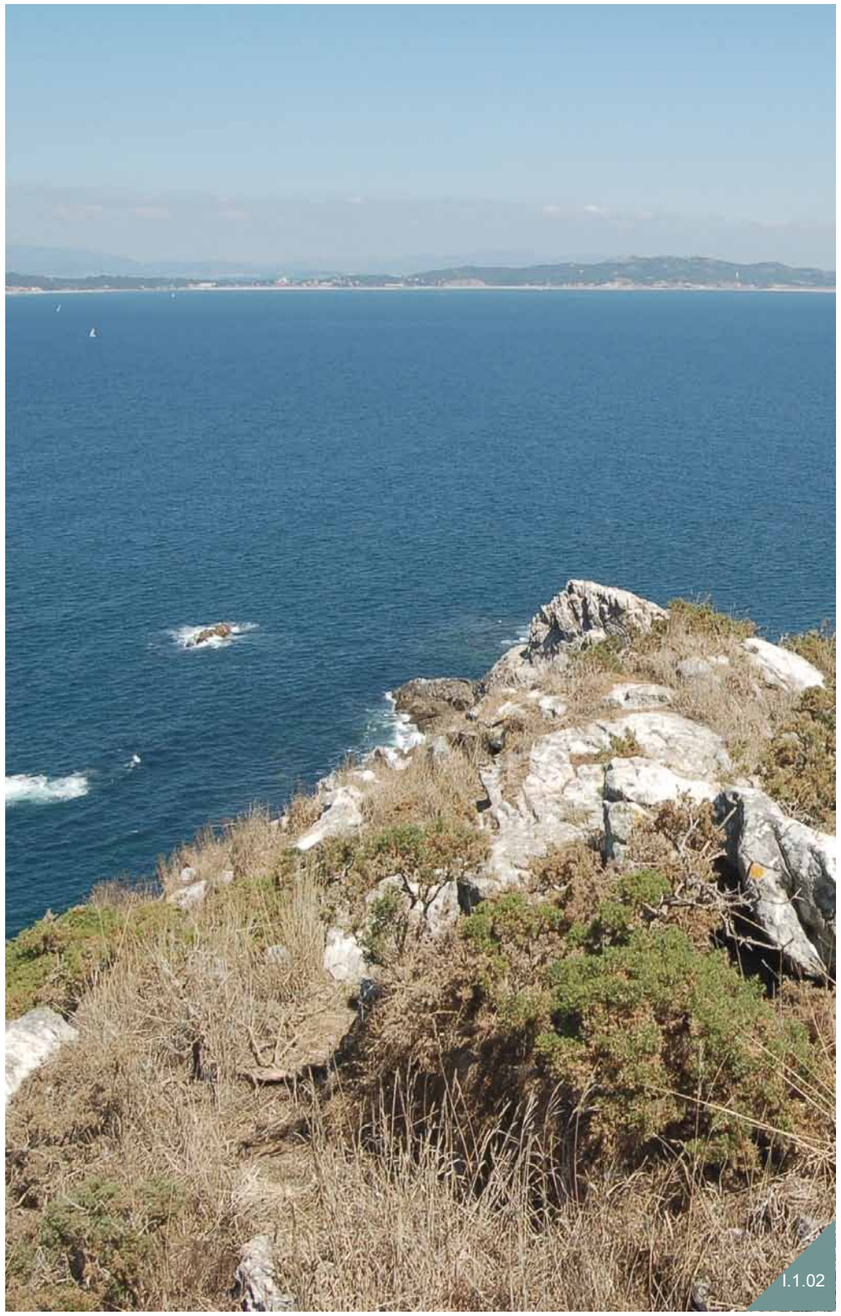

1.1.6. A Declaración de Xohannesburgo (2002)

Documento da segunda Conferencia de Nacións Unidas sobre o Medio Ambiente e o Desenvolvemento ou Cumio da Terra.

1.1.7. Convenio Europeo da Paisaxe (CEP) (2000)

Acordo dos 47 membros do Consello de Europa, preocupados por alcanzar un desenvolvemento sostible baseado nunha relación equilibrada e harmoniosa entre as necesidades sociais, a economía e o medio natural asinado en Florencia o 20 de outubro de 2000, cuxo obxectivo é promover a protección, xestión e ordenación das paisaxes.

Neste Convenio tomándose nota de que a paisaxe desempeña un papel importante de interese xeral nos campos cultural, ecolóxico, medioambiental e social:

- Constitúe un recurso favorable para a actividade económica e que a súa protección, xestión e ordenación poden contribuír á creación de emprego
- Contribúe á formación das culturas locais e que é un compoñente fundamental do patrimonio natural e cultural europeo
- Contribúe ao benestar dos seres humanos e á consolidación da identidade europea
- É un elemento importante da calidade de vida das poboacións en todas as partes: nos medios urbanos e rurais, nas zonas degradadas e de gran calidade, nos espazos de recoñecida beleza excepcional e nos máis cotiáns.

Tomando nota de que a evolución das técnicas de produción agrícola, forestal, industrial e mineira, así como en materia de ordenación rexional e urbanística, transporte, infraestrutura, turismo e lecer están acelerando en moitos casos a transformación das paisaxes; queren responder á aspiración xeral de gozar de paisaxes de gran calidade e de participar activamente no seu desenvolvemento, estableceron un novo instrumento consagrado exclusivamente á protección, xestión e ordenación de todas as paisaxes de Europa. Así cada Parte comprométese a:

- Recoñecer xuridicamente as paisaxes como elemento fundamental do contorno humano, expresión da diversidade do seu patrimonio común cultural e natural e como fundamento da súa identidade,
- Definir e aplicar en materia de paisaxes políticas destinadas á protección, xestión e ordenación da paisaxe mediante a adopción de medidas específicas,
- Establecer procedementos para a participación do público, as autoridades locais e rexionais e outras partes interesadas na formulación e aplicación das políticas en materia de paisaxe,
- Integrar a paisaxe nas políticas de ordenación territorial e urbanística e nas súas políticas en materia cultural, medioambiental, agrícola, social e económica, así como en calquera outras políticas que poidan ter un impacto directo ou indirecto sobre a paisaxe.

1.1.8. Os Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio (2000)

O obxectivo 7 dos Obxectivos de Desenvolvemento do Milenio de Nacións Unidas fai referencia a garantir a sostibilidade do medio natural.

1.1.9. Carta Europea del Turismo Sostible nos Espazos Protexidos (CETS) (2001)

A Carta Europea do Turismo Sostible en Espazos Naturais Protexidos (CETS) é unha iniciativa que ten como obxectivo global promover o desenvolvemento do turismo en clave de sostibilidade nos espazos naturais Protexidos de Europa.

Decisión 2005/370/CE do Consello, de 17 de febreiro de 2005, sobre a celebración, en nome da Comunidade Europea, do Convenio sobre o acceso á información, a participación do público na toma de decisións e o acceso á xustiza en materia de medio natural (Convenio Aarhus) (DOL 124 de 17/5/2005)

O Convenio, adoptado no marco da Comisión Económica para Europa das Nacións Unidas, parte da idea de que unha maior implicación e sensibilización dos cidadáns con relación aos problemas medioambientais conduce unha mellor protección do medio natural. O Convenio ten por obxecto contribuír a protexer o dereito de cada persoa, das xeracións presentes e futuras, a vivir nun medio natural axeitado para a súa saúde e o seu benestar. Para acadar este obxectivo, o Convenio propón intervir en tres ámbitos:

- Garantir o acceso do público ás informacións sobre medio natual de que dispoñem as autoridades públicas;
- Favorecer a participación do público na toma de decisións que teñan repercusións sobre o medio natural;
- Ampliar as condicións de acceso á xustiza en materia de medio natural.

A opinión pública manifesta un crecente interese polas cuestións relativas ao medio natural e ao ámbito litoral e a mellora da súa calidade, interese que, desde o Parlamento Europeo, fíxose patente no ámbito comunitario, entre outras nas seguintes Directivas, e Regulamentos de obrigado cumprimento:

- Directiva 2008/99/CE do Parlamento Europeo e do Consello de 19 de novembro de 2008 relativa á protección do medio natural mediante o dereito penal (DOCE nºL 328/28 de 6/12/2008).
- Directiva 2008/98/CE do Parlamento Europeo e do Consello de 19 de novembro de 2008 sobre os residuos (DOCE nº L 312/3 de 22/11/2008).
- Directiva 2008/1/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 15 de xaneiro de 2008, relativa á prevención e ao control integrados da contaminación (DOCE L 24 de 29/1/2008). Norma europea para a prevención e a redución integrada da contaminación de certas actividades (industria química, gandería intensiva, industria agroalimentaria, etc.), co fin de evitar ou, polo menos, reducir as súas emisións contaminantes á atmosfera, á auga ou ao solo.
- Directiva 2007/60/CE do Parlamento Europeo e do Consello de 23 de outubro de 2007 relativa á avaliación e xestión dos riscos de inundación (DOCE Nº L 288/27 de 6/11/2007).
- Directiva 2006/118/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 12 de decembro de2006, relativa á protección das augas subterráneas contra a contaminación e o deterioro. (DOCE Nº L 372 de 27/12/2006).
- Directiva 2006/44/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 6 de setembro de 2006, relativa á calidade das augas continentais que requiren protección ou mellora para ser aptas para a vida dos peixes. (DOCE nº L 264/20 de 25/9/2006).
- Directiva 2006/7/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 15 de febreiro de 2006, relativa á xestión da calidade das augas de baño e pola que se derroga a Directiva 76/160/CEE. (DOCE nº L 64/37 de 4/3/2006).
- Estratexia da Unión Europea para un Desenvolvemento Sostible, coñecida como “Estratexia de Gotemburgo”, revisada no Consello da Unión Europea de data 9 de xuño de 2006. Une os obxectivos da Unión Europea en materia de protección ambiental, cohesión e igualdade social, prosperidade económica e cumprimento de responsabilidades internacionais, articulados con fin de lograr un desenvolvemento sostible.
- Regulamento CE nº 1737/2006 da comisión de 7 de novembro de 2006 polo que se establecen disposicións de aplicación do Regulamento (CE) no 2152/2003 do Parlamento Europeo e do Consello sobre o seguimento dos bosques e das interaccións ambientais na Comunidade (Forest Focus) (DOCE nº L 334/1 de 30/11/2006).
- Directiva 2004/35/CE de 21 abril do Parlamento Europeo e do Consello sobre responsabilidade ambiental en relación coa prevención e reparación de danos ambientais (DOL 30 abril 2004, núm. 143).
- Decisión da Comisión de 7 de decembro de 2004 pola que se aproba, de conformidade coa Directiva 92/43/CEE do Consello, a listaxe de Lugares de Importancia Comunitaria da rexión bioxeográfica atlántica (DOCE, 29 de decembro do 2004, Nº 387).
- Directiva 2003/35/CE do 26 de maio de 2003, pola que se establecen as medidas para a participación do público na elaboración de determinados plans e programas relacionados co medio natural e pola que se modifican, no que se refire á participación do público e o acceso á xustiza as Directivas 85/337/CEE e 96/61/CE do Consello. (DOCE nº L156, 25/06/03).
- Directiva 2003/4/CE, de 28 de xaneiro, do Parlamento Europeo e do Consello relativa ao acceso ao público da información medioambiental, e pola que se derroga a Directiva 90/313/CEE do Consello. (DOCE nº L 41/26 de 14/02/03).
- Regulamento 2152/2003 CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 17 de novembro de 2003, sobre o seguimento dos bosques e das interaccións ambientais na Comunidade (Forest Focus). (DOCE nº L 324 de 11/12/2003).
- Decisión Nº 1600/2002/CE do Parlamento Europeo e do Consello de 22 de xullo de 2002 pola que se establece o Sexto Programa de Acción comunitario en materia de medio ambiente (DOCE L 242 de 10/9/2002).
- Decisión nº 1411/2001/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 27 de xuño de 2001, relativa a un marco comunitario de cooperación para o desenvolvemento sostible no medio urbano. (DOCE nº L 191 de 13/7/2001).
- Directiva 2001/42/CE, de 27 de xuño, do Parlamento Europeo e do Consello relativa á avaliación dos efectos de determinados plans e programas en medio natural. (DOCE nº L 197, de 21/07/01), que se fundamenta na protección ambiental e na súa integración na definición das políticas e actividades comunitarias, con vistas, sobre todo, a fomentar un desenvolvemento sostible.
- Directiva 2000/60/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 23 de outubro de 2000, pola que se establece un marco comunitario de actuación no ámbito da política de augas (DO L 327 de 2/12/2000). A transposición da Directiva 2000/60/CE en España realizouse mediante a Lei 62/2003, de 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social que inclúe, no seu artigo 129, a modificación do texto refundido da Lei de Augas, aprobado polo Real Decreto Lexislativo 1/2001, de 20 de xullo, pola que se incorpora ao dereito español a Directiva 2000/60/CE, establecendo un marco comunitario de actuación no ámbito da política de augas. Norma europea de protección das augas continentais, de transición, costeiras e subterráneas que establece mecanismos para a prevención do deterioro adicional e a protección e mellora dos ecosistemas acuáticos e dos ecosistemas terrestres dependentes, a promoción dos usos sostibles da auga, a redución da contaminación das augas subterráneas e a paliación dos efectos de inundacións e secas.
- Regulamento nº 1727/1999 da Comisión, de 28 de xullo, polo que se establecen determinadas disposicións de aplicación do Regulamento 2158/1992 do Consello relativo á protección dos bosques comunitarios contra os incendios (DOCE de 03/08/1999).
- Directiva 98/83/CE do Consello, de 3 de novembro de 1998, relativa á calidade das augas destinadas ao consumo humano. (DOCE nº L 330 de 5/12/1998).
- Regulamento nº 2158/92 relativo á protección dos bosques comunitarios contra os incendios. (DOCE L 193, de 09/07/98).
- Directiva 97/11/CE, de 3 de marzo, pola que se modifica a Directiva CEE 85/337, relativa á avaliación das repercusións de determinados proxectos públicos e privados sobre o medio natural. (DOCE nº L 73, 14/03/97).
- Directiva 92/43/CEE do Consello, de 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitat naturais e da fauna e flora silvestres. (DOCE nº L206 de 22/7/1992). Norma europea básica en relación coa conservación da Natureza e coa redución da perda de biodiversidade, a partir das que se crea a Rede Natura 2000.
- Directiva 91/271/CEE do Consello, de 21 de maio de 1991, sobre o tratamento das augas residuais urbanas (DOCE nº L 135 de 30/5/1991). Norma europea que ten por obxecto a recolla, o tratamento e a vertedura das augas residuais urbanas e o tratamento e vertedura das augas residuais procedentes de determinados sectores industriais, para protexer o medio natural dos efectos negativos das verteduras destas augas residuais.
- Directiva 91/676/CEE do Consello, de 12 de decembro de 1991, relativa á protección das augas contra a contaminación producida por nitratos utilizados na agricultura. (DOCE nº L 375 de 31/12/1991). Ten como obxectivo reducir a contaminación causada ou provocada polos nitratos de orixe agraria e actuar preventivamente contra novas contaminacións desta clase.
- Directiva 86/278/CEE do Consello, de 12 de xuño de 1986, relativa á protección do medio natural e, en particular, dos solos, na utilización dos lodos de depuradora en agricultura. (DOCE nº L 181 de 4/7/1986). Ten por obxecto regular a utilización dos lodos de depuradora en agricultura de modo que se eviten efectos nocivos nos solos, na vexetación, nos animais e no ser humano, ao mesmo tempo que se estimula a súa correcta utilización.
- Directiva 86/280/CEE de 12 de xuño de 1986 relativa aos obxectivos de calidade para os residuos de certas substancias perigosas citadas na listaxe I do Anexo da Directiva 76/464/CEE. (DOUE de 4/7/1986).
- Directiva 79/409/CEE do Consello, de 2 de abril de 1979, relativa á conservación das aves silvestres. (DOCE Nº L 103, de 25/04/1979).
- Directiva 79/923/CEE do Consello de 30 de outubro de 1979 relativa á calidade esixida ás augas para cría de moluscos (adaptada polo Real Decreto 38/1989, de 13 de xaneiro polo que se establecen normas sobre calidade esixible ás augas para cría de moluscos), que fai referencia á calidade das augas para a cría destas especies e aplícase ás augas costeiras e augas salobres declaradas polos estados membros que requiran unha protección ou mellora para permitir a vida e o crecemento dos moluscos. (DOCE nº L 281 de 10/11/1979).
- Directiva 76/464/CEE, do Consello de 4 de maio de 1976, relativa á contaminación causada por determinadas substancias perigosas vertidas desde fontes terrestres no medio acuático da Comunidade, ben sexan as augas continentais ou costeiras. (DOCE 129/L, de 18/05/76).

1.2. CONTEXTO NORMATIVO NACIONAL

A **Constitución Española**, no seu artigo 40, establece que os poderes públicos haberán de procurar o progreso social e económico, así como unha distribución da renda rexional e persoal máis equitativa. No artigo 45, consagra o dereito de todos os cidadáns a gozar dun medio natural axeitado para o desenvolvemento da persoa e da calidade de vida, bens ambos os dous dependentes do mandato dirixido aos poderes públicos da utilización racional dos recursos naturais.

A Sentenza do Tribunal Constitucional 77/1984, do 3 de xullo, sinala que a ordenación do territorio: «ten por obxecto a actividade consistente na delimitación dos diversos usos a que poida destinarse o solo ou espazo físico territorial».

A Constitución Española referiuse, de modo expreso, á ordenación do territorio unicamente no relativo á distribución competencial, atribuíndo ás Comunidades Autónomas a competencia exclusiva na materia no artigo 148.1.3, se así o asumían os seus Estatutos de Autonomía. Unha primeira cuestión exposta concrétase no alcance da distinción efectuada por algunhas destas normas estatutarias, no sentido de discriminar entre ordenación do territorio e ordenación do litoral. Con todo, o Tribunal Constitucional, na Sentenza 149/1991, negou toda distinción entre litoral e territorio, afirmando que a ordenación do territorio esténdese á ordenación do litoral. Esta sentenza ten tamén grande importancia porque delimita o alcance da competencia autonómica na materia ao dilucidar a súa posible infracción por preceptos da Lei de Costas. Nesta orde de cousas, o Tribunal Constitucional, no fundamento xurídico primeiro da sentenza mencionada, expresa: «A idea de “ordenación” do territorio naceu xustamente da necesidade de coordinar ou harmonizar, desde o punto de vista da súa proxección territorial, os plans de actuación de distintas Administracións.

A Constitución Española de 1978 establece no seu artigo 132.1 que a lei ha de regular o réxime xurídico do dominio público, inspirándose nos principios de inembargabilidade, inalienabilidade e imprescriptibilidade. Neste contexto, é evidente a relevancia do dominio público marítimo-terrestre, pois é o único de cantos existen directamente individualizado e definido como tal na Constitución (art. 132.2). As competencias estatais en materia de Costas e Portos teñen a súa base no artigo 132.2 e 149.1.20. da Constitución. Efectivamente o primeiro deles establece que, “son bens do dominio público estatal (...) a zona marítima-terrestre, as praias e os recursos naturais da zona económica e a plataforma continental. Segundo o artigo 149.1.20 a Administración do Estado ten competencias exclusivas sobre iluminación de costas e sinais marítimos e en portos de interese xeral.

1.2.1. Lei 22/1988, de 28 de xullo, de Costas

A nivel estatal, a xestión administrativa do litoral enmárcase xuridicamente na Lei 22/1988, do 28 de xullo, de Costas.

Para superar a situación de degradación costeira, e en cumprimento do anunciado mandato constitucional, promulgouse a Lei 22/1988, do 23 de xullo, de Costas (BOE 19/07/1988) que recolle tantos os criterios contidos na Recomendación 29/1973, do Consello de Europa, sobre protección de zonas costeiras, como na Carta do Litoral de 1981, da Comunidade Económica Europea e noutros plans e programas da mesma.

Esta Lei foi desenvolvida mediante Regulamento, aprobado por Real Decreto 1471/1989, do 1 de decembro (BOE 12/12/1989; corrección de erros no BOE 23/01/1990). Este Regulamento foi modificado parcialmente polo Real Decreto 1112/1991, do 18 de setembro, a raíz de dúas sentenzas do Tribunal Constitucional. O Tribunal Constitucional ditou as sentenzas 149/1991, do 4 de xullo, e 198/1991, do 17 de outubro, nos recursos de inconstitucionalidade interpostos contra determinados preceptos da Lei de Costas, e nos conflitos positivos de competencias expostas en relación con outros do Regulamento Xeral para o desenvolvemento e execución da Lei de Costas.

A Lei de Costas foi modificada, mediante de Resolución do 21 de novembro da Subsecretaría, mediante a Lei 53/2002, do 30 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social; mediante a Lei 13/2003, do 23 de maio, reguladora do contrato de concesión de obras pública; e a través da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e a Biodiversidade.

O presente Plan de Ordenación do Litoral adapta as súas determinacións ás establecidas na propia Lei de Costas, tanto polo que se refire aos criterios xerais e particulares que a inspiran como ao réxime específico de limitacións de usos que a propia lei estipula a fin de protexer o dominio público marítimo-terrestre. Neste contorno, a aplicación dos criterios de ordenación contida no presente Plan de Ordenación do Litoral coordinarase, na forma que corresponda, coa regulación derivada da Lexislación de Costas.

A Lei de Costas, retomando a Constitución, define e delimita a zona de dominio público marítimo-terrestre estatal, nos seus artigos 3 a 5 que está comprendida, por:

I. A ribeira do mar e das rías, que inclúe:

a) A zona marítima-terrestre ou espazo comprendido entre a liña de baixamar escorada ou máxima viva equinoccial, e o límite ata onde acadan as ondas nos maiores temporais coñecidos ou, cando supéreo, o da liña de preamar máxima viva equinoccial. Esta zona esténdese tamén polas marxes dos ríos ata o sitio onde se faga sensible o efecto das mareas. Considéranse incluídas nesta zona as marismas, albufeiras, marxais, esteiros e, en xeral, os terreos baixos que se inundan como consecuencia do fluxo e refluxo das mareas, das ondas ou da filtración da auga do mar.

b) As praias ou zonas de depósito de materiais soltos, tales como areas, gravas e seixos, incluíndo escarpes, bermas e dunas, teñan ou non vexetación, formadas pola acción do mar ou do vento mariño, ou outras causas naturais ou artificiais.

II. O mar territorial e as augas interiores, co seu leito e subsolo, definidos e regulados pola súa lexislación específica.

III. Os recursos naturais da zona económica e a plataforma continental, definidos e regulados pola súa lexislación específica.

IV. As accesións á ribeira do mar por depósito de materiais ou por retirada do mar, calquera que sexan as causas.

V. Os terreos gañados ao mar como consecuencia directa ou indirecta de obras, e os desecados na súa ribeira.

VI. Os terreos invadidos polo mar que pasen a formar parte do seu leito por calquera causa.

VII. Os cantís sensiblemente verticais, que estean en contacto co mar ou con espazos de dominio público marítimo-terrestre, ata a súa coroación. Considéranse cantís sensiblemente verticais aqueles cuxo paramento, como termo medio, poida ser asimilado a un plano que forme un ángulo co plano horizontal igual ou superior a 60º sesaxesimais (artigo 6.3 do Regulamento).

VIII. Os terreos deslindados como dominio público que por calquera causa perderon as súas características naturais de praia, cantil, ou zona marítima-terrestre, agás o previsto no artigo 18.

IX. Os illotes en augas interiores e mar territorial.

X. Os terreos incorporados polos concesionarios para completar a superficie dunha concesión de dominio público marítimo-terrestre que lles sexa outorgada, cando así se estableza nas cláusulas da concesión.

XI. Os terreos lindeiros coa ribeira do mar que se adquiran para a súa incorporación ao dominio público marítimo-terrestre.

XII. A obras e instalacións construídas polo Estado no devandito dominio.

XIII. A obras e instalacións de iluminación de costas e sinalización marítima, construídas polo Estado calquera que sexa a súa localización, así como os terreos afectados ao servizo das mesmas, agás o previsto no artigo 18.

XIV. Os portos e instalacións portuarias de titularidade estatal, que se regularán pola súa lexislación específica.

XV. Os portos e instalacións portuarias competencia das comunidades autónomas regularanse pola súa lexislación específica, sen prexuízo da titularidade estatal sobre os bens adscritos conforme ao previsto no artigo 49.1 da Lei de Costas e sobre os espazos de dominio público marítimo-terrestre que se outorguen en concesión. (Artigo 6.5 do Regulamento).

XVI. As illas que estean formadas ou se formen por causas naturais, no mar territorial ou en augas interiores ou nos ríos ata onde lle fagan sensibles as mareas, agás as que sexan de propiedade privada de particulares ou entidades públicas ou procedan da desmembración desta, en cuxo caso serán de dominio público a súa zona marítima-terrestre, praias e demais bens que teñan este carácter, conforme ao que se dispón nos artigos 3 e 4

XVII. As rías e desembocaduras dos ríos ata onde sexa sensible o efecto das mareas (artigo 6 do Regulamento do da Lei de Costas).

A garantía de conservación do dominio público marítimo-terrestre non pode obterse só mediante unha acción eficaz sobre a estreita franxa que ten esa cualificación xurídica, senón que resulta tamén imprescindible a actuación sobre a franxa lindeira, para evitar que o peche das perspectivas visuais para a construción de edificacións, a propia sombra que proxectan os edificios sobre a ribeira do mar, a vertedura incontrolada e, en xeral, a incidencia negativa da presión edificatoria e dos usos e actividades que ela xera sobre o medio natural poidan causar danos irreparables ou de moi difícil e custosa reparación.

O Título II da Lei de Costas establece as limitacións da propiedade sobre os terreos contiguos á ribeira do mar por razóns de protección do dominio público marítimo-terrestre. O contido deste título é relevante en canto a que marca as diferentes afeccións con maior relevancia territorial. As disposicións contidas no mesmo non son de aplicación en zonas declaradas de interese para a seguridade e defensa nacional (Artigo 40.2. do Regulamento). Así mesmo, teñen o carácter de regulación mínima e complementaria da que ditan as Comunidades Autónomas no ámbito das súas competencias (Artigo 40.3. do Regulamento).

Ademais, determináronse na Lei de Costas certas servidumes legais para unha maior protección do dominio público marítimo-terrestre, nas que se limitan os usos permitidos. A tales efectos, contémplanse e regulánse nos artigos 23 a 30 as seguintes:

a) Unha zona de servidume de protección, de 100 metros, ampliable ata 200 metros de acordo coa da Comunidade Autónoma e o Concello correspondente, cando cumpra para asegurar a efectividade da servidume, en atención ás peculiaridades do tramo de costa de que se trate.

(20 metros en solo urbano clasificado como tal á entrada en vigor da Lei de Costas, segundo a disposición transitoria novena.1 do RC, incorporada na nova redacción da disposición transitoria terceira, apartado 3, da Lei de Costas), que se estende ao longo da costa terra dentro desde a ribeira do mar, e na que se sitúan os servizos e equipamentos públicos.

En virtude do artigo 25.1 da Lei de Costas, na zona de servidume de protección estarán prohibidos (non sendo que se obteñan as autorizacións excepcionais previstas no artigo 25.3 da Lei de Costas), os seguintes usos e actividades:

- Edificacións destinadas a residencia ou cuarto, incluídas as hoteleiras.
- Construción ou modificación de vías de transporte interurbano, as dunha intensidade media diaria superior a 500 vehículos/día e as que, en xeral, discorran lonxitudinalmente (e non puntualmente) pola zona de servidume.
- Actividades que impliquen a destrución de depósitos de áridos, agás a súa achega ás praias.
- Tendido aéreo de liñas de alta tensión.
- Vertedura de residuos sólidos, cascallos e augas residuais sen depuración.
- Publicidade en xeral, agás en fachadas de establecementos.

Con carácter ordinario (Artigo 25.2. LC), “só se permitirán nesta zona as obras, instalacións e actividades que, pola súa natureza, non poidan ter outra situación ou presten servizos necesarios ou convenientes para o uso do dominio público marítimo-terrestre, así como as instalacións deportivas descubertas”.

Excepcionalmente (Artigo 25.3. Lei de Costas), e por razóns de utilidade pública debidamente acreditadas, o Consello de Ministros poderá autorizar as actividades e instalacións a que se refiren as letras b) e d) do artigo 25.1. Na mesma forma poderán ser autorizadas as edificacións a que se refire a letra a) e as instalacións industriais nas que non concorran os requisitos do apartado 2 deste artigo, que sexan de excepcional importancia e que, por razóns económicas xustificadas, sexa conveniente a súa situación no litoral, sempre que, en ambos os dous casos, se localicen en zonas de servidume correspondente a tramos de costa que non constitúan praia nin zonas húmidas ou outras ámbitos de especial protección.

b) unha zona de servidume de tránsito, de 6 metros, medida terra dentro a partir do límite interior da ribeira do mar, e que, xa que logo, queda integrada na zona de protección. Esta zona deberá deixarse permanentemente expedita para o paso público peonil e para os vehículos de vixilancia e salvamento, agás en espazos especialmente protexidos. En lugares de tránsito difícil ou perigoso esta largura poderá ampliarse no que resulte necesario, ata un máximo de 20 metros. Esta zona poderá ser ocupada excepcionalmente por obras a realizar no dominio público marítimo-terrestre. En tal caso substituirase a zona de servidume por outra nova en condicións análogas, na forma en que se sinale pola Administración do Estado. Tamén poderá ser ocupada para a execución de paseos marítimos.

c) unha zona de servidume de acceso ao mar. A servidume de acceso público e gratuíto ao mar recaerá sobre os terreos lindeiros ou contiguos ao dominio público marítimo-terrestre, na lonxitude e largura que demanden a natureza e finalidade do acceso.

Para asegurar o uso público do dominio público marítimo-terrestre, os plans e normas de ordenación territorial e urbanística do litoral establecerán, agás en espazos cualificados como de especial protección, a previsión de suficientes accesos ao mar e aparcadoiros, fóra do dominio público marítimo-terrestre. A estes efectos, nas zonas urbanas e urbanizables, os de tráfico rodado deberán estar separados entre eles, como máximo, 500 metros, e os peonís, 200 metros. Todos os accesos deberán estar sinalizados e abertos ao uso público á súa terminación. Non se permitirán en ningún caso obras ou instalacións que interrompan o acceso ao mar sen que se propoña polos interesados unha solución alternativa que garanta a súa efectividade en condicións análogas ás anteriores, a xuízo da Administración do Estado.

d) unha zona de influencia, que abarca un mínimo de 500 metros desde a ribeira do mar e na que se establecen condicións mínimas para a protección do dominio público marítimo-terrestre, que deberán ser respectadas pola ordenación territorial e urbanística.

Nesta zona de influencia a Lei marca determinada pautas, “sen prexuízo das medidas adicionais de protección que promulguen as Comunidades Autónomas e os Concellos en materia de medio ambiente e de ordenación do territorio e urbanismo”, formulando criterios para a protección do dominio público marítimo-terrestre. (Artigo 30.1 da Lei de Costas):

- Prever aparcadoiros fóra da servidume de tránsito nas praias de acceso rodado.
- Evitar formación de pantallas arquitectónicas ou acumulación de volumes, dando para iso unha edificabilidade nesta zona inferior á media do solo urbanizable programado ou apto para urbanizar do concello.

Especial referencia merece o contido do Artigo 22 Lei de Costas en virtude do que “A Administración do Estado ditará normas para a protección de determinados tramos de costa”, en desenvolvemento do previsto nos artigos 23.2, 25, 27.2 e 28.1 e 29 desta Lei. Estas normas someteranse a informe das comunidades autónomas e dos concellos a cuxo territorio afecten. Os artigos enunciados fan referencia aos seguintes contidos:

- Ampliación da servidume de protección en atención ás peculiaridades do tramo de costa de que se trate. (artigo 23.2)
- Nas zonas de servidume de protección de tramos de costa que constitúen ámbitos de especial protección poderanse excluír os usos excepcionais por razón de utilidade pública e razóns económicas xustificadas. (artigo 25.3)
- Servidume de tránsito: identificación de tramos de costa con lugares de tránsito difícil ou perigoso. Ampliación da largura de dita superficie. (artigo 27.2)
- Servidume de acceso ao mar: en espazos cualificados de especial protección poderase excluír a previsión de accesos ao mar. (artigo 28.1)
- Extracción de áridos na zona de influencia. (artigo 29)

A lonxitude de costa a incluír nas normas deberá referirse, como mínimo, a unha unidade fisiográfica ou morfolóxica relativa á dinámica litoral ou ao territorio respectivamente, ou, se é o caso, a un ou varios termos municipais lindeiros completos (artigo 41.3 do Regulamento).

O Título III da Lei establece as disposicións relativas á Utilización do dominio público marítimo-terrestre, e o Título Sexto fai referencia ás Competencias Administrativas, citándose os tipos de obra que terán a cualificación de obras de interese xeral, e serán polo tanto competencia da Administración Central (artigo 111. da Lei de Costas).

Corresponden á Administración Xeral do Estado, a través da Dirección Xeral de Costas, do Ministerio de Medio Ambiente, a xestión do dominio público marítimo-terrestre, así como o outorgamento ou denegación de autorizacións nas zonas de servidume de tránsito e de acceso ao mar. A ocupación e aproveitamento do dominio público marítimo-terrestre comporta o pagamento do correspondente canon de ocupación e aproveitamento, establecido no artigo 84 da Lei de Costas.

As autorizacións na zona de servidume de protección, atribuídas inicialmente na Lei de Costas e o Regulamento de desenvolvemento á Administración Xeral do Estado, pasaron ás Comunidades Autónomas (Sentenza do Tribunal Constitucional 149/1991, declarando inconstitucional o artigo 110.b) da LC, e S.T.C. 198/1991, declarando tamén inconstitucional o apartado 1.b) do artigo 203 do RC), sen prexuízo das competencias dos Concellos afectados para outorgar as licenzas urbanísticas, se é o caso.

A autorización de verteduras desde terra ao mar é, así mesmo, competencia propia das Comunidades Autónomas, sendo declarado inconstitucional, e conseguintemente nulo, o artigo 110.h) da Lei de Costas, que atribuía a autorización á Administración Xeral do Estado (Sentenza do Tribunal Constitucional 149/1991, Fundamento Xurídico 7.A.g).

O obxectivo principal da lexislación costeira será acadar un uso/desenvolvemento sostible dos recursos costeiros a través dunha xestión integral dos mesmos. Propúgnase a introdución dos principios medioambientais en todas as actividades sectoriais con incidencia na costa e o medio mariño. Entre estes principios destacan os de desenvolvemento sostible, prevención, precaución, restauración, reparto equitativo e xestión sostible dos recursos comúns, compatibilidade entre os diversos usos do espazo e prioridade das actividades dependentes do litoral.

O dominio público portuario estatal está regulado pola **Lei 27/1992, do 24 de novembro, de Portos do Estado e da Mariña Mercante** (modificada, entre outras disposicións, pola Lei 62/1997, do 26 de decembro, BOE 30/12/1997, e pola Lei 48/2003, do 26 de novembro, de réxime económico e de prestación de servizos dos portos de interese xeral, BOE 27/11/2003, corrección de erros e erratas tendo un tratamento que queda recollido no seu réxime específico.

1.2.2. Directrices sobre actuacións en praias e tratamento do bordo costeiro

España é un país cunha lonxitude de costa de aproximadamente 7.880 km, e é un feito que en boa parte desta foise producindo de xeito progresivo un forte proceso urbanizador, que orixinou unha utilización plenamente urbana de gran parte do litoral. Moitos usos e actividades do litoral español son, con todo, fundamentais desde o punto de vista económico pero pola súa parte comportan unha degradación, que a longo prazo é negativa para a propia rexión litoral.

É fundamental protexer a franxa litoral dos fortes demandas ás que se ve sometida, toda vez que se trata dun espazo caracterizado fundamentalmente pola súa alta sensibilidade e por presentar unha difícil recuperación do seu equilibrio físico.

O obxectivo principal que motivou á Dirección Xeral de Costas (Secretaría xeral para o Territorio e a Biodiversidade do Ministerio de Medio Ambiente) á elaboración destas Directrices consiste en ofrecer unha guía sobre cales deben ser o contido, enfoque e obxectivos dos proxectos correspondentes ás obras litorais de interese xeral, reguladas no artigo 111 da Lei de Costas e de competencia do Estado, entre as que destacan aquelas que perseguen a protección da integridade da costa, o seu libre acceso e uso público, a garantía do tránsito litoral, calquera que sexa a natureza dos bens que o integren, etc.

1.2.3. Real Decreto Lexislativo 1/2001, do 20 de xullo, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Augas

Débense ter en conta as modificacións introducidas no texto refundido da Lei de Augas, pola Lei 24/2001, do 27 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social; a Lei 11/2005, do 22 de xuño, pola que se modifica a Lei 10/2001, do 5 de xullo, do Plan Hidrolóxico Nacional; o Real Decreto-lei 4/2007, do 13 de abril; a Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade; a Lei 16/2002, do 1 de xullo, de prevención e control integrado da contaminación., a Lei 53/2002, do 30 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social; a Lei 13/2003, do 23 de maio, reguladora do contrato de concesión de obras pública; e a Lei 62/2003, do 30 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social.

Esta Lei foi desenvolvida polo Real Decreto 849/1986, do 11 de abril, polo que se aproba o Regulamento do Dominio Público Hidráulico que desenvolve os títulos preliminares, I, IV, V, VI, VII e VIII do texto refundido da Lei de Augas, aprobado polo Real Decreto Lexislativo 1/2001, do 20 de xullo.(Modificado por: Real Decreto 606/2003, do 23 de maio, por Real Decreto 907/2007, do 6 de xullo, polo que se aproba o Regulamento da Planificación Hidrolóxica, por Real Decreto 1620/2007, do 7 de decembro, polo que se establece o réxime xurídico da reutilización das augas depuradas por Real Decreto 9/2008, do 11 de xaneiro, por Resolución do 21 de novembro de 2001, da Subsecretaría, e a polas Sentenzas do 25 de xaneiro de 2005, do 26 de xaneiro de 2004, e de18 de outubro de 2006, da Sala Terceira del Tribunal Supremo).

Esta Lei ten por obxecto a regulación do dominio público hidráulico, do uso da auga e do exercicio das competencias atribuídas ao Estado nas materias relacionadas co devandito dominio no marco das competencias delimitadas no artigo 149 da Constitución.

É tamén obxecto desta Lei o establecemento das normas básicas de protección das augas continentais, costeiras e de transición, sen prexuízo da súa cualificación xurídica e da lexislación específica que lles sexa de aplicación.

As augas continentais superficiais, así como as subterráneas renovables, integradas todas elas no ciclo hidrolóxico, constitúen un recurso unitario, subordinado ao interese xeral, que forma parte do dominio público estatal como dominio público hidráulico.

Constitúen o dominio público hidráulico do Estado:

- As augas continentais, tanto as superficiais coma as subterráneas renovables con independencia do tempo de renovación.
- Os leitos de correntes naturais, continuas ou descontinuas.
- Os leitos dos lagos e lagoas e os dos encoros superficiais en leitos públicos.
- os acuíferos, aos efectos dos actos de disposición ou de afección dos recursos hidráulicos.
- As augas procedentes da desalgadura de auga de mar.

Son obxectivos da protección das augas e do dominio público hidráulico:

- Previr a deterioración, protexer e mellorar o estado dos ecosistemas acuáticos, así como dos ecosistemas terrestres e brañas que dependan de xeito directo dos acuáticos en relación coas súas necesidades de auga.
- Promover o uso sostible da auga protexendo os recursos hídricos dispoñibles e garantindo unha subministración suficiente en bo estado.
- Protexer e mellorar o medio acuático establecendo medidas específicas para reducir progresivamente as verteduras, as emisións e as perdas de substancias prioritarias, así como para eliminar ou suprimir de forma gradual as verteduras, as emisións e as perdas de substancias perigosas prioritarias.
- Garantir a redución progresiva da contaminación das augas subterráneas e evitar a súa contaminación adicional.
- Paliar os efectos das inundacións e secas.
- Alcanzar, mediante a aplicación da lexislación correspondente, os obxectivos fixados nos tratados internacionais en orde a previr e eliminar a contaminación do medio ambiente mariño.
- Evitar calquera acumulación de compostos tóxicos ou perigosos no subsolo ou calquera outra acumulación, que poida ser causa de degradación do dominio público hidráulico.
- Garantir a asignación das augas de mellor calidade das existentes nunha área ou rexión ao abastecemento de poboacións.

O exercicio das funcións do Estado, en materia de augas, someterase, segundo se recolle no artigo 14 deste Real Decreto Lexislativo 1/2001, do 20 de xullo, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Augas, entre outros ao principio de compatibilidade da xestión pública da auga coa ordenación do territorio, a conservación e protección do medio ambiente e a restauración da natureza.

Os Organismos de cunca e a Administración ambiental competente coordinarán as súas actuacións para a conservación, a protección eficaz, a xestión sostible e a recuperación das zonas húmidas, especialmente daquelas que posúan un interese natural ou paisaxístico.

Non cabe dúbida de que un dos principios inspiradores deste documento de ordenación é a protección do litoral, tanto desde o punto de vista social, como dos valores ecolóxicos-ambientais e recursos que encerra. Neste último sentido, este documento debe integrar a planificación ambiental, e moi especificamente a planificación e ordenación dos espazos naturais e ecosistemas costeiros. En conxunción coa normativa citada, o POL debe enmarcarse no amplo contexto legal vixente a nivel nacional a ter en conta nesta materia, sen prexuízo da normativa sectorial en vigor:

- Lei 38/1999, do 5 de novembro, de Ordenación da Edificación. (BOE 6/11/1999).
- Lei 30/1992, do 26 de novembro, de Réxime xurídico das Administracións Públicas e do Procedemento Administrativo Común (BOE nº 285/1992, 27/11/92). Modificada pola Lei 4/1999 (BOE nº 012, 14/01/1999) e pola Lei 24/2001 (BOE nº 313, 31/12/2001).
- Lei do 16 de decembro de 1954, de Expropiación Forzosa.(BOE de 17/12/1954).

a) Medio natural.

- Real Decreto 1514/2009, do 2 de outubro, polo que se regula a protección das augas subterráneas contra a contaminación e a deterioración. (BOE 22/10/2009).
- Real Decreto 2090/2008, do 22 de decembro, polo que se aproba o Regulamento de desenvolvemento parcial da Lei 26/2007, do 23 de outubro, de Responsabilidade Medioambiental. (BOE 23/12/2008).
- Real Decreto Lexislativo 2/2008, do 20 de xuño, polo que se aproba o texto refundido da lei de solo. (BOE 26/06/2008).
- Real Decreto Lexislativo 1/2008, do 11 de xaneiro, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Avaliación de Impacto Ambiental de proxectos (BOE 26/01/2008). Esta norma española regula o procedemento de avaliación de impacto ambiental de proxectos, determinando o tipo de proxectos que ha de someterse a avaliación e os termos da mesma.
- Lei 45/2007, do 13 de decembro, para o desenvolvemento sostible do medio rural. (BOE 14/12/2007). (Complementada pola Lei Orgánica 16/2007, do 13 de decembro, e modificada pola lei 10/2009, do 20 de outubro, de creación de órganos consultivos do Estado no ámbito agroalimentario e de determinación das bases de representación das organizacións profesionais agrarias). Lei cuxo obxectivo é levar a cabo un impulso de desenvolvemento nas zonas rurais, prioritariamente nas que padecen un grao maior de atraso relativo, e tomando en consideración aspectos económicos, sociais e ambientais do desenvolvemento.
- Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade. (BOE 14/12/2007).
- Lei 26/2007, do 23 de outubro, de Responsabilidade Medioambiental. (BOE 24/10/2007).
- Lei 5/2007, do 3 de abril, da Rede de Parques Nacionais. (BOE 4/4/2007).
- Lei 34/2007, do 15 de novembro, de calidade do aire e protección da atmosfera. (BOE 16/11/2007).
- Real Decreto 899/2007, do 6 de xullo, polo que se aproba o Regulamento dos incentivos rexionais, de desenvolvemento da Lei 50/1985, do 27 de decembro (BOE 19/7/2007).
- Real Decreto 1620/2007, do 7 de decembro, polo que se establece o réxime xurídico da reutilización das augas depuradas. (BOE 8/12/2007).
- Real Decreto 1341/2007, do 11 de outubro, sobre a xestión da calidade das augas de baño. (BOE 26/11/2007).
- Real Decreto 907/2007, de 6 xullo polo que se aproba o Regulamento de Planificación Hidrolóxica. (BOE 7 de xullo de 2007). Desenvolvido por Orde ARM/2656/2008 que aproba a Instrución de planificación hidrolóxica.
- Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio natural. (BOE número 102 de 29/4/2006). Ten por obxecto promover o desenvolvemento sostible, conseguir un elevado nivel de protección do medio natural e contribuír á integración dos aspectos ambientais na preparación e adopción de plans e programas, mediante a realización dunha avaliación ambiental daqueles que poidan ter efectos significativos sobre o medio natural.
- Lei 27/2006, do 18 de xullo, pola que se regulan os dereitos de acceso á información, de participación pública e de acceso á xustiza en materia de medio ambiente (incorpora as Directivas 2003/4/CE e 2003/35/CE). (BOE nº 171 de 19/7/2006) Esta Lei regula o acceso á información ambiental, a participación nos procedementos para a toma de decisións sobre asuntos que incidan directa ou indirectamente no medio ambiente e a revisión administrativa e xudicial dos actos e omisións imputables a calquera das autoridades públicas que supoñan vulneracións da normativa medioambiental.
- Real decreto 417/2006, do 7 de abril, polo que se desenvolve o texto refundido da lei do catastro inmobiliario, aprobado polo Real Decreto lexislativo 1/2004, do 5 de marzo. (BOE do 24 de abril de 2006).
- Real Decreto 1421/2006, do 1 de decembro, polo que se modifica o Real Decreto 1997/1995, do 7 de decembro, polo que se establecen medidas para contribuír a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da flora e fauna silvestre. (BOE de 2/12/2006).
- Real decreto 9/2005, do 14 de xaneiro, polo que se establece a relación de actividades potencialmente contaminantes de solo e os criterios e estándares para a declaración de solos contaminados. (BOE Nº 15, 18/01/2005).
- Real Decreto Lexislativo 1/2004, do 5 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei do Catastro Inmobiliario. (BOE de 8/3/2004).
- Real Decreto 435/2004, de 12 marzo que regula o Inventario nacional de zonas húmidas. (BOE 25/3/2004).
- Lei 43/2003, do 21 de novembro, de Montes. (BOE de 22/11/2003). (Modificada pola Lei 10/2006, do 28 de abril).
- Lei 16/2002, do 1 de Xullo, de prevención e control integrado da contaminación. (BOE nº 157, 02/07/2002), modificado pola Lei 1/2005, pola que se regula o réxime de comercio de dereitos de emisión de gases de efecto invernadoiro.
- Real Decreto Lexislativo 1/2001, do 20 de xullo, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Augas. (BOE 24/07/2001).
- Real Decreto 1997/1995, do 7 de decembro, polo que se establecen medidas para contribuír a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. O seu obxecto é contribuír a garantir a biodiversidade no territorio en que se aplica a Directiva 92/43/CEE, mediante a adopción de medidas para a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres no territorio español. (BOE de 28/12/1995).
- Instrumento de Ratificación do Convenio sobre avaliación do impacto no medio ambiente nun contexto transfronteirizo, feito en Espoo (Finlandia) o 25 de febreiro de 1991. (BOE nº 261, 31/10/97).
- Real Decreto 1131/1988, do 30 de Setembro, polo que se aproba o Regulamento para a execución do Real Decreto Lexislativo 1302/1986, do 28 de xuño, de Avaliación de Impacto Ambiental. (BOE nº 239, 5/10/88).

b) Protección do patrimonio.

- Real Decreto 111/1986, do 10 de xaneiro, de desenvolvemento parcial da Lei 16/1985, do 25 de xuño, do Patrimonio Histórico Español. (BOE 27/1/1986).
- Lei 16/1985, do 25 de xuño, do Patrimonio Histórico Español. (BOE 28/6/1985).

c) Estradas.

- Lei 25/1988, do 29 de xullo, de Estradas. (BOE 30/7/88). (Modificada pola Lei 66/1997, do 30 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social; por Real Decreto-lei 15/1999, do 1 de outubro, polo que se aproban medidas de liberalización, reforma estrutural e incremento da competencia no sector de hidrocarburos; por Lei 14/2000, do 29 de decembro, de Medidas fiscais, administrativas e da orde social; por Real Decreto-lei 11/2001, do 22 de xuño; por Lei 24/2001, do 27 de decembro, de Medidas Fiscais, Administrativas e da Orde Social; e por Resolución do 22 de outubro de 2001, da Subsecretaría.)
- Real Decreto 1231/2003, do 26 de setembro, polo que se modifica a nomenclatura e o catálogo das autoestradas e autovías da Rede de Estradas do Estado. (BOE 30/9/2003).
- Real Decreto 1812/1994, do 2 de Setembro, polo que se aproba o Regulamento Xeral de Estradas (Modificado por Real Decreto 1911/1997, do 19 de decembro, aprobado por Real Decreto 1812/1994, do 2 de setembro; polo Real Decreto 597/1999, do 16 de abril, aprobado por Real Decreto 1812/1994, do 2 de setembro; por Real Decreto 114/2001, do 9 de febreiro, aprobado polo Real Decreto 1812/1994, do 2 de setembro e por Resolución do 22 de outubro de 2001).
- Orde FOM/1740/2006, do 24 de maio, pola que se modifica a Orde do Ministerio de Fomento do 16 de decembro de 1997, pola que se regulan os accesos ás estradas do Estado, as vías de servizo e a construción de instalacións de servizos. (BOE 6/6/2006).
- Real Decreto 1211/1990, do 28 de setembro, polo que se aproba o Regulamento da Lei de Ordenación dos Transportes Terrestres. (BOE 8/10/1990).
- Lei 25/1988, do 29 de xullo, de Estradas (BOE 30/7/1988).
- Lei 16/1987, do 30 de xullo, de Ordenación dos Transportes Terrestres. (BOE DE 31/7/1987).

d) Aeroportos.

- Real Decreto 1541/2003, de 5 decembro (BOE 19/12/2003), polo que se modifica o decreto 584/72, do 24 de febreiro, de servidume aeronáutica, e o decreto 1844/75, do 10 de xullo, de servidumes aeronáuticas en heliportos, para regulares excepcións a limítelos establecidos polas superficies limitadoras de obstáculos arredor de aeroportos e heliportos.
- Decreto 1844/1975, do 10 de xullo, de servidumes aeronáuticas en aeroportos e heliportos (BOE 11 de agosto de 1975).
- Decreto 584/1972, do 24 de febreiro, de servidumes aeronáuticas. (BOE 21/3/1972).

e) Ferrocarril.

- Orde FOM/2230/2005, do 6 de xullo, pola que se reduce a liña límite de edificación nos tramos das liñas da rede ferroviaria de interese xeral que discorran por zonas urbanas. (BOE 12/7/2005).
- Lei 39/2003, do 17 de novembro, do Sector Ferroviario. (BOE 18/11/2003).
- Real Decreto 2387/2004, do 30 de decembro, polo que se aproba o Regulamento do Sector Ferroviario.(BOE 31/12/2004).

I.1.05

Cabo Vilán.
Costas de Traba e Vilán.
Costa da Morte.

1.3. CONTEXTO NORMATIVO AUTONÓMICO GALEGO

De acordo co que se dispón nos artigos 148.1.3 da **Constitución Española** e o artigo 27.3 da Lei Orgánica 1/1981, do 6 de abril, pola que se aprobou o **Estatuto de Autonomía de Galicia**, corresponde en exclusiva á Comunidade Autónoma galega a competencia en materia de ordenación do territorio e do litoral, urbanismo e vivenda.

A **Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia**, xorde coa finalidade de establecer os obxectivos fundamentais e crear os instrumentos necesarios para a coordinación da política territorial e a ordenación do espazo da Comunidade Autónoma de Galicia, e co obxecto de favorecer a utilización racional do territorio galego e protexer o medio natural, mellorar a calidade de vida e contribuír ao equilibrio territorial, regulando os diferentes instrumentos de ordenación do territorio, o seu contido e relación de interdependencia así como os leitos procedementais para a súa elaboración e o réxime da súa vixencia, modificación e revisión. Para a devandita fin crea e regula os seguintes instrumentos:

- Directrices de Ordenación do Territorio.
- Plans Territoriais Integrados.
- Programas Coordinados de Actuación.
- Plans e Proxectos Sectoriais de Incidencia Supramunicipal.
- Plans de Ordenación do Medio Físico.

Este catálogo de figuras, permite a configuración dun marco territorial global e flexible, que dea cabida a actuacións tanto de carácter sectorial como ás integradas, sen excluír a posibilidade de arbitrar solucións puntuais alí en onde sexa preciso.

Os plans territoriais integrados están dirixidos á organización de áreas xeográficas supramunicipais de características homoxéneas ou a aquelas que, polo seu tamaño e relacións funcionais, demanden unha planificación infraestrutural, de equipamentos e recursos de ámbito comarcal e de carácter integrado. Estes plans, que se conciben como plans integrados, terán como obxectivo propio a definición dun modelo territorial que faga compatible o desenvolvemento e a defensa do medio natural a fin de conseguir un crecemento equilibrado e unha mellora da calidade de vida dos seus habitantes.

Estes instrumentos previstos na Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia son de conformidade co que establece o seu artigo 5, complementarios e non excluíntes dos que respecto á ordenación urbanística do solo regúlanse na súa lexislación específica.

A Doutrina do Tribunal Constitucional veu modular a intención do lexislador estatal, ao interpretar nun acabado corpo hermenéutico, constituído basicamente polas sentenzas de 5 e 11 de xullo de 2001, e 27 de febreiro de 2002, ata onde se estenden as competencias estatais para determinar as clases básicas de solo e, xa que logo, onde comezan as competencias das Comunidades Autónomas para establecer a súa propia política territorial e os mecanismos de ordenación urbanística que a fagan posible, sen que as facultades estatais poidan proxectarse de maneira que impidan o exercicio das competencias que a Constitución atribuíu ás comunidades autónomas para establecer o seu propio e singular marco normativo que regule o modelo territorial e de asentamento no seu propio territorio.

Neste contexto o Parlamento de Galicia aproba a **Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia,** que dedica unha singular atención á protección das zonas costeiras establecendo novos criterios de clasificación do solo e unha regulación que se fundamenta en criterios de desenvolvemento sostible, regulando que sexan tamén os instrumentos de ordenación do territorio os que determinen estas clases de solo. Neste sentido, dispón no seu artigo 104, como criterios de adaptación ao ambiente, que as construcións e instalacións haberán de adaptarse ao ambiente en que estivesen situadas, e a tal efecto, nos lugares de paisaxe aberta ou natural, sexa rural ou marítimo, ou nas perspectivas que ofrezan os conxuntos urbanos de características hitórico-artísticas, típicos ou tradicionais e nos inmediacións das estradas ou camiños de traxecto pintoresco, non se permitirá que a situación, masa ou altura das construcións, muros e peches, ou a instalación doutros elementos, limiten o campo visual para contemplar as belezas naturais, rompan a harmonía da paisaxe, desfiguren a perspectiva propia da mesma ou limiten ou impidan a contemplación do conxunto. Así o artigo 53 impón que os Plans Xerais de Ordenación Municipal deberán conter as determinacións necesarias para que as construcións e instalacións cumpran as condicións de adaptación ao ambiente establecido polo artigo 104 desta Lei, e a delimitación das cuncas de interese paisaxístico no termo municipal, así como as medidas para a súa axeitada protección e recuperación.

Neste espírito lexislativo de protección territorial, en especial do litoral, establece que o **solo rústico de especial protección de costas** está constituído polos terreos situados fóra dos núcleos rurais e de solo urbano que se sitúen a unha distancia inferior a 200 metros do límite interior da ribeira do mar (artigo 32.2.e), e regula a categoría especial de solo rústico de protección paisaxística, (artigo 32.2.g) constituído polos terreos que determine o planeamento urbanístico ou os instrumentos de ordenación do territorio coa finalidade de preservar as vistas panorámicas do territorio, o mar, o curso dos ríos ou as vales, e dos monumentos ou edificacións de singular valor; categorías todas elas dirixidas á protección do litoral. Iso, sen prexuízo das demais categorías de solo rústico orientado á protección de elementos valiosos do medio natural en Galicia como son o solo rústico de protección de augas, (artigo 32.2.d) constituído polos terreos, situados fóra dos núcleos rurais e do solo urbano, definidos na lexislación reguladora das augas continentais como leitos naturais, ribeiras e marxes das correntes de auga e como leito ou fondo das lagoas e encoros, terreos inundados e zonas húmidas e as súas zonas de servidume; o solo rústico de protección de espazos naturais, (artigo 32.2.f) constituído polos terreos sometidos a algún réxime de protección por aplicación da Lei 9/2001, de Conservación da Natureza, ou da lexislación reguladora dos espazos naturais, a flora e a fauna. Igualmente terán a devandita consideración os terreos que os instrumentos de ordenación do territorio, as normas provinciais de planeamento ou o planeamento urbanístico estimen necesario protexer polos seus valores naturais, ambientais, científicos ou recreativos. O artigo 32.2.b) regula o solo rústico de protección forestal, constituído polos terreos destinados a explotacións forestais e os que sustenten masas arbóreas que deban ser protexidas por cumprir funcións ecolóxicas, produtivas, paisaxísticas, recreativas ou de protección do solo, e igualmente por aqueles terreos de monte que, aínda cando non sustenten masas arbóreas, deban ser protexidos por cumprir as devanditas funcións e, en todo caso, polas áreas arbóreas formadas por especies autóctonas, así como por aquelas que sufrisen os efectos dun incendio a partir da entrada en vigor do presente Lei ou nos cinco anos anteriores á mesma. Igualmente considéranse solo rústico de protección forestal aquelas terras que declare a administración competente como áreas de especial produtividade forestal, os montes públicos e os montes veciñais en mancomún.

Tendo moi presente a importancia de extremar a protección do territorio, cando un terreo, polas súas características, poida corresponder a varias categorías de solo rústico, optarase entre incluílo na categoría que outorgue maior protección ou ben incluílo en varias categorías, cuxos réximes aplicaranse de forma complementaria; neste caso, se se produce contradición entre os devanditos réximes, prevalecerá a que outorgue maior protección. (artigo 32.3)

Nos artigos 33 e 39, a mesma lei regula os usos e actividades destas categorías de solo.

Con especial referencia ao litoral a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, establece no seu artigo 85.7d que, en todo caso, **dado o valor do litoral como recurso natural e ambiental non renovable, entenderase que a ordenación urbanística dos terreos situados na franxa de 500 metros desde a ribeira do mar afecta aos intereses autonómicos**, e prevé un instrumento específico, o Plan Sectorial de Ordenación do Litoral onde se recollerán as condicións específicas deste ámbito territorial (disposición transitoria oitava).

A Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, foi modificada sucesivamente pola Lei 15/2004, do 29 de decembro, pola Lei 18/2008, do 29 de decembro, de vivenda de Galicia, por Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, por Lei 3/2008, do 23 de maio, de Ordenación da Minería de Galicia, por Lei 6/2008, do 19 de xuño, de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, e respecto á súa disposición adicional terceira, quedou suspendida a vixencia e aplicación desta disposición como consecuencia da suspensión da disposición adicional segunda da Lei da Comunidade Autónoma de Galicia 18/2008, do 29 de decembro, de Vivenda por recurso de inconstitucionalidade nº 3644-2009 promovido polo Presidente do Goberno invocando o artigo 161.2 da Constitución. Esta suspensión produce efectos desde a data de interposición do recurso (20-04-2009) para as partes e desde a publicación no BOE (19-05-2009) para terceiros.

1.3.1. A Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia

A Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia (DOG 16/5/2007), expresa no seu artigo 2 que o Plan de Ordenación do Litoral, a que fai referencia a disposición transitoria oitava da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, terá a natureza dun **Plan Territorial Integrado** regulado na Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, ao obxecto de establecer os criterios, principios e normas xerais para a ordenación urbanística da zona litoral baseado en criterios de perdurabilidade e sostibilidade, así como a normativa necesaria para garantir a conservación, protección e posta en valor das zonas costeiras.

1.3.2. Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia

De acordo coas disposicións do Convenio Europeo da Paisaxe, aprobado en Florencia o 20 de outubro de 2000 a proposta do Consello de Europa, e cuxa entrada en vigor tivo lugar o 1 de marzo de 2004, recoñécese xuridicamente a paisaxe entendéndoa como “elemento esencial para o benestar individual e social, cuxa protección, xestión e planeamento comporta dereitos e obrigas para todos”, tal e como así a define o devandito convenio. A Comunidade Autónoma de Galicia procedeu a regular a materia da paisaxe de conformidade co ámbito competencial establecido nos artigos 27.3 e 27.30 do Estatuto de Autonomía de Galicia, referentes ás competencias exclusivas da comunidade galega nas materias de ordenación do territorio, urbanismo e vivenda e ás normas adicionais sobre protección do medio natural e da paisaxe, nos termos do artigo 149.1.23 da Constitución Española, a través da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia.

Entre os principios que inspiran a Lei de protección da paisaxe de Galicia e que deben rexer as actuacións dos poderes públicos nesta materia, baseados nos contidos do Convenio Europeo da Paisaxe asinado en Florencia a proposta do Consello de Europa o 20 de outubro de 2000, encóntranse os seguintes:

- Defender e preservar a paisaxe, favorecendo unha relación harmónica e respectuosa entre a xente e o seu contorno, e promovendo un uso racional e ordenado do territorio, que teña en conta os valores naturais e culturais das paisaxes.
- Deseñar e aplicar políticas destinadas á protección, xestión e ordenación da paisaxe, integrando estas políticas nas de protección ambiental, de ordenación territorial e urbanística, en materia cultural, turística, agraria, social ou económica, e naqueloutras que poidan ter un impacto directo ou indirecto sobre as paisaxes.

Neste contexto, e de conformidade co artigo 5 da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia, os poderes públicos velarán para que no ámbito da súa competencia e da natureza de cada territorio se adopten as medidas específicas necesarias para a protección, xestión e ordenación da paisaxe. Os poderes públicos integrarán a consideración da paisaxe nas políticas de ordenamento territorial e urbanístico, e nas súas políticas ambientais, do patrimonio cultural, agrícolas, forestais, sociais, turísticas, industriais e económicas, así como en calquera outra política sectorial que poida producir un impacto directo ou indirecto sobre a paisaxe.

As actuacións das administracións públicas en materia de paisaxe deben atender, como mínimo, segundo o que se dispón no artigo 6 Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia dá aos seguintes fins:

- A protección da paisaxe: entendida como todas aquelas accións que teñan como fin a preservación e conservación dos elementos máis significativos e característicos dunha paisaxe, xustificados polo seu valor patrimonial como resultante da súa configuración natural ou da intervención humana sobre o medio.
- A xestión da paisaxe: entendendo como tal aquelas accións que desde unha perspectiva de uso sostible do territorio garantan o mantemento regular da paisaxe, a fin de guiar as transformacións inducidas polos procesos sociais, económicos e ambientais.
- A ordenación da paisaxe: que serán todas aquelas accións que presenten un carácter prospectivo particularmente acentuado con vistas a manter, mellorar, restaurar ou rexenerar paisaxes.

A Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe establece os instrumentos para a protección, xestión e ordenación da paisaxe. Entre estes instrumentos **están os catálogos da paisaxe de Galicia, as directrices de paisaxe**, os estudos de impacto e integración paisaxística e os plans de acción da paisaxe en áreas protexidas.

Os catálogos da paisaxe refírense ás grandes áreas xeográficas establecidas, sinalándose o seu contido mínimo, a delimitación das unidades de paisaxe e a posibilidade de que nos mesmos se identifiquen determinadas zonas como áreas de especial interese paisaxístico.

As directrices da paisaxe fixan propostas de obxectivos de calidade paisaxística para as unidades de paisaxe definida, e así mesmo prevén o seu contido mínimo e a súa aprobación polo Consello da Xunta de Galicia. Prevese, tamén, a incorporación destas directrices cos instrumentos de ordenación territorial e urbanística, coa conseguinte vinculación xurídica na planificación sectorial.

Sublíñase a integración dos criterios dirixidos á protección da paisaxe nas Avaliacións Ambientais Estratéxicas daqueles plans e programas que deban someterse a este procedemento de acordo co que prevé a Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas en materia de medio natural, así como os estudos de impacto e integración paisaxística que deben constar en todos aqueles proxectos suxeitos á avaliación de impacto ambiental, nos que se avaliarán os efectos do proxecto sobre a paisaxe, determinando os seus contidos mínimos.

Ademais das normas citadas, en Galicia debemos ter en conta, sen prexuízo da normativa sectorial aplicable en cada caso, as seguintes disposicións normativas de ámbito autonómico con incidencia territorial:

LEXISLACIÓN AUTONÓMICA

a) Urbanismo e ordenacion territorio.

- Lei 18/2008, de 29 decembro de Vivenda de Galicia 2008. (DOG 20 de xaneiro de 2009, BOE 17 de marzo de 2009).
- Lei 6/2008, do 19 de xuño, de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia. (DOG 30/06/2008).
- Lei 15/2004, do 29 de decembro, de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.(DOGA 31/12/2004).
- Decreto 79/2001, de 6 abril polo que se aproba o Regulamento da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural. (DOGA 20 de abril de 2001).
- Decreto 80/2000, do 23 de marzo, polo que se regulan os plans e proxectos sectoriais de incidencia supramunicipal. (DOG nº 75, 17/04/00).
- Lei 7/1996, de 10 xullo de desenvolvemento comarcal de Galicia. (DOG 19 de xullo de 1996, BOE 22 de agosto de 1996).
- Lei 10/1985, de 14 agosto de concentración parcelaria de Galicia. (DOG 22 de agosto de 1985, BOE 16 de novembro de 1985).

b) Medio natural.

- Decreto 387/2009, do 24 de setembro, polo que se modifica o Decreto 74/2006, do 30 de marzo, polo que se regula o Consello Galego de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible. (DOG 25/9/2009).
- Lei 10/2008, do 3 de novembro, de residuos de Galicia (BOE 6/12/2008).
- Decreto 133/2008, do 12 de xuño, polo que se regula a avaliación de incidencia ambiental. (DOG de 1/7/2008).
- Decreto 127/2008 polo que se desenvolve o réxime xurídico das brañas protexidas e créase o Inventario de brañas de Galicia. (DOG 25/06/2008) (Corrección erros de 30/06/2008).
- Lei 7/2007, de 21 maio de conservación da superficie agraria útil e do Banco de Terras de Galicia. (DOG 31 de maio de 2007, BOE 18 de xullo de 2007). Desenvolvida por Decreto 182/2007, de 6 setembro. (DOG 1 de outubro de 2007).
- Lei 3/2007, de 9 abril, de incendios forestais de Galicia (DOG 17/4/2007) Desenvolvida por Decreto 101/2008, de 30 abril (DOG 20/5/2008) e por Orde de 31 de xullo de 2007. (DOG 7/8/2007).
- Decreto 67/2007, do 22 de marzo, polo que se regula o Catálogo Galego de Árbores Singulares. (DOG 17/4/2007).
- Orde do 18 de abril de 2007 pola que se zonifica o territorio de acordo con risco espacial de incendio forestal. (DOG 24/4/2007).
- Decreto 105/2006, do 22 de xuño, polo que se regulan medidas relativas á prevención de incendios forestais, á protección dos asentamentos no medio rural e a regulación de aproveitamentos e repoboacións forestais. (DOGA 30/6/2006).
- Decreto 74/2006, do 30 de marzo, polo que se regula o Consello Galego de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible. (BOE 3/5/2006).
- Decreto 124/2005, do 6 de maio, polo que se regula a figura de espazo natural de interese local e a figura do espazo privado de interese natural. (DOGA 23/05/2005).
- Decreto 208/2005, do 14 de xullo, sobre xestión e integración ambiental de ocos ocasionados por antigas actividades, con excedentes de terras e rochas procedentes de grande obras. (DOG 2/8/2005).
- Resolución do 30 de abril de 2004, da Dirección Xeral de Conservación dá Natureza, pola que se dispón a publicación, no Diario Oficial de Galicia, da cartografía onde lle recollen os límites dos espazos naturais declarados zonas de especial protección dos valores naturais polo Decreto 72/2004, do 2 de abril. (DOG 19/05/2004).
- Decreto 72/2004 do 2 de abril polo que se declaran determinados espazos como zonas de especial protección dos valores naturais. (DOG 12/4/2004).
- Lei 8/2002, do 18 de decembro, de protección do ambiente atmosférico de Galicia. (BOE 21/01/2003). (DOG 31/12/2002).
- Lei 9/2001, do 21 de agosto, de Conservación da Natureza. (BOE de 25/9/2001).
- Orde do 28 de Outubro de 1999 para a declaración provisional das zonas propostas para á súa inclusión na rede europea NATURA 2000, como espazos naturais en réxime de protección xeral. (DOG 9/11/1999).
- Decreto 455/1996, do 7 de novembro, de fianzas en materia ambiental. (DOG nº 32, 17/02/1997).
- Lei 2/1995, do 31 de marzo, pola que se dá nova redacción á disposición derrogatoria única da Lei 1/1995, de Protección Ambiental de Galicia. (DOG nº 72, 12/4/1995).
- Lei 1/1995, de 2 de Xaneiro, de Protección Ambiental de Galicia. (DOG nº 29, 10/02/95, e corrección de erros DOG nº72, 12/04/95).
- Decreto 327/1991 de Avaliación de Efectos Ambientais para Galicia. (DOG nº199, 15/10/91).
- Decreto 442/1990, de Avaliación do Impacto Ambiental para Galicia. (DOG nº188, 25/09/90).
- Lei 13/1989, de 10 outubro de montes veciñais en man común de Galicia. (DOG 20/10/1989), (BOE 9/2/1990).

c) Proteccion do patrimonio.

- Decreto 45/2001, de 1 febreiro de refundición da normativa en materia do Camiño de Santiago. (DOG 20/2/2001). Modificado polo Decreto 209/2002, de 13 xuño. (DOG 25/6/2002).
- Decreto 199/1997, de 10 xullo, polo que se regula a actividade arqueolóxica de Galicia. (DOG 6/8/1997).
- Lei 3/1996 do 10 de maio de protección dos camiños de Santiago de Galicia. (DOG 23/5/1996).
- Lei 8/1995 do 30 de outubro do Patrimonio Cultural de Galicia. (BOE 1/12/1995). (DOG 8/11/1995).
- Lei 9/1985, do 30 de xullo, de protección das pedras ornamentais en Galicia. (DOG 17/8/1985).

d) Costas.

- Decreto 158/2005, do 2 de xuño, de competencias autonómicas na zona de servidume de protección do dominio público marítimo-terrestre. (DOG 16/6/2005).

e) Estradas.

- Decreto 308/2003, do 26 de xuño, relación de estradas de titularidade da Comunidade Autónoma de Galicia. (DOG 21/7/2003).
- Lei 6/1996, de 9 xullo de coordinación dos servizos urbanos e interurbanos de Galicia. (DOG 18 de xullo de 1996, BOE 22 de agosto de 1996).
- Lei 4/1994, do 14 de setembro, de Estradas de Galicia. (BOE de 20/12/94 e DOG 31/10/1994). (Modificada pola Lei 7/2002, do 27 de decembro, de Medidas Fiscais e de Réxime Administrativo).

f) Portos.

- Lei 5/1994, de 29 novembro de creación do ente públicos Portos de Galicia. (DOG 20 de decembro de 1994, BOE 31 de xaneiro de 1995). Desenvolvida por Decreto 227/1995, de 20 xullo. (DOG 1/8/1995; rect. DOG 28 de novembro de 1995).
- Lei 6/1987, de 12 xuño pola que se aproba o Plan Especial de Portos de Galicia. (DOG 26 de xuño de 1987, BOE 7 de agosto de 1987).
- Decreto 227/1995, de 20 xullo polo que se aproba o Regulamento do Ente Público Portos de Galicia. (DOG 1 de agosto de 1995; rect. DOG 28/11/1995).

g) Minas.

- Lei 3/2008, de 23 maio de Minería de Galicia. (DOG 6 de xuño de 2008, BOE 9 de xullo de 2008). Desenvolvida por Resolución de 22 de decembro de 2008. (DOG 29/1/2009; rect. DOG 9/2/2009).

h) Augas.

- Lei 5/2006, de 30 xuño de protección, conservación e mellora de ríos galegos. (DOG 17 de xullo de 2006).
- Decreto 555/2005, do 10 de novembro, polo que se adoptan medidas provisionais en relación coa utilización do dominio público hidráulico. (DOG 23/11/2005).
- Lei da Comunidade Autónoma de Galicia 8/2001, do 2 de agosto, de protección da calidade das augas das rías de Galicia e de ordenación do servizo público de depuración de augas residuais urbanas. (BOE de 25/9/2001).
- Decreto 108/1996, de 29 febreiro polo que se aproba o Regulamento do organismo autónomo de Augas de Galicia. (DOG 18 de marzo de 1996; rect. DOG 17/4/1996; DOG 25/4/1996).
- Lei 5/1995, de 7 xuño de augas minerais, termais, e de manancial e os establecementos balnearios. (DOG 21/6/1995).
- Lei 8/1993, de 23 xuño de Administración Hidráulica de Galicia. (DOG 2 de xullo de 1993; rect. DOG 10 de setembro de 1993, BOE 18 de agosto de 1993).

i) Turismo.

- Lei 14/2008, de 3 decembro do Turismo de Galicia 2008. (DOG 19/12/2008), (BOE 16/3/2009).

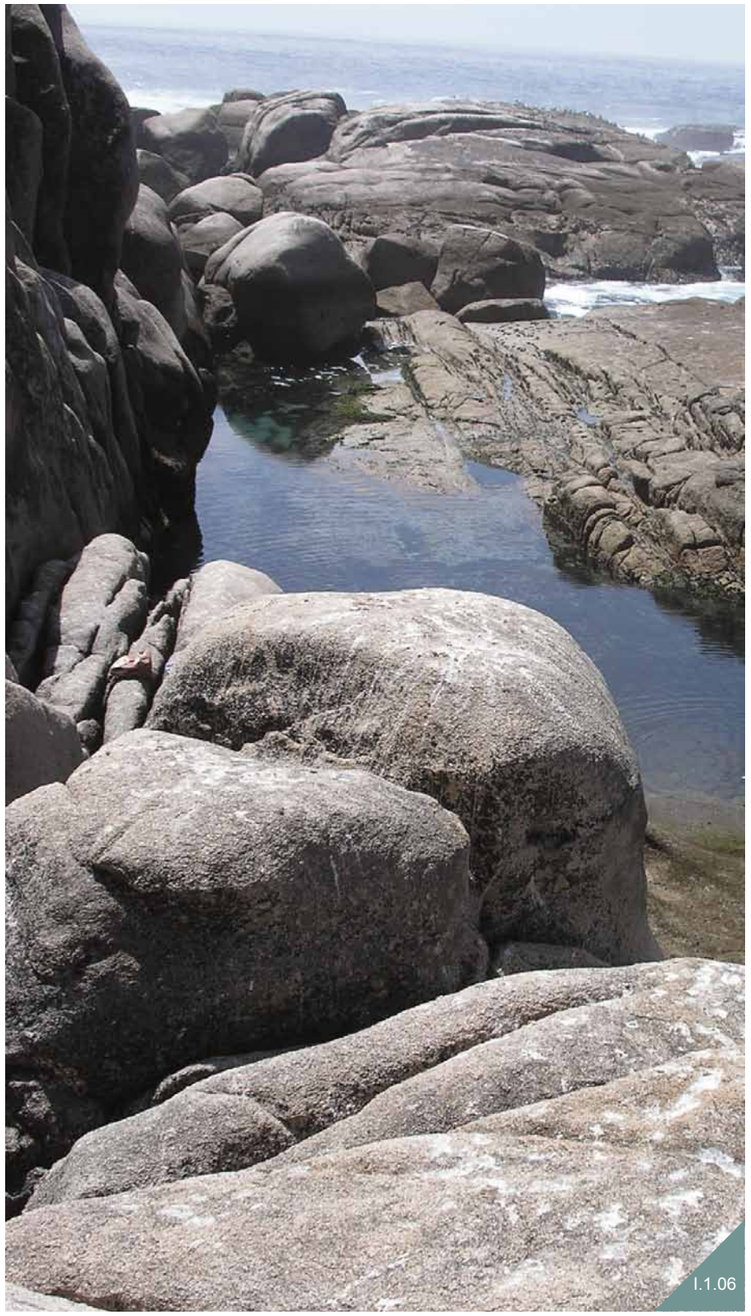
I.1.06

2. O PLANEAMENTO CON INCIDENCIA NO POL

A Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, creou os instrumentos necesarios para a coordinación da política territorial e a ordenación do espazo da Comunidade Autónoma de Galicia, ao obxecto de favorecer a utilización racional do territorio galego e protexer o medio natural, mellorar a calidade de vida e contribuír ao equilibrio territorial.

A Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, modificada pola Lei 15/2004, do 29 de decembro, na liña das políticas europeas de desenvolvemento sostible, declara que a súa finalidade é mellorar substancialmente a calidade da ordenación urbanística para favorecer o desenvolvemento equilibrado e sostible do territorio, contribuír a elevar a calidade de vida e a cohesión social da poboación, protexer e potenciar o patrimonio natural e cultural e garantir o dereito constitucional a gozar dunha vivenda digna nun contorno de calidade. A plena efectividade das medidas establecidas na Lei 9/2002 descansa esencialmente no Plan Xeral de Ordenación Municipal, que é o instrumento de ordenación urbanística integral do termo municipal, clasifica o solo para o establecemento do réxime xurídico correspondente, define os elementos fundamentais da estrutura xeral adoptada para a ordenación urbanística do territorio e establece as determinacións orientadas a promover o seu desenvolvemento e execución.

A pesar de finalizar xa o prazo para adaptar o planeamento urbanístico ao que se dispón na devandita Lei 9/2002, a gran maioría dos plans de ordenación actualmente en vigor quedaron obsoletos porque nin se acomodaron á normativa urbanística e ambiental actualmente vixente, nin resultan compatibles coas mínimas esixencias de sostibilidade económica, social e ambiental.

O planeamento vixente nos municipios costeiros tampouco tivo en conta os efectos da ordenación urbanística sobre os espazos de maior valor e fraxilidade do litoral, que son os que se incluíron no ámbito de aplicación do Decreto autonómico 72/2004, do 2 de abril, polo que se declaran determinados espazos como Zonas de Especial Protección dos Valores Naturais (os lugares de interese comunitario integrados na Rede europea Natura 2000 e as Zonas de Especial Protección das Aves, entre outros), e do Decreto 127/2008 polo que se desenvolve o réxime xurídico das brañas protexidas e créase o Inventario de brañas de Galicia; ámbitos de protección que afectan un total de setenta e tres dos oitenta e sete municipios costeiros.

A falta de adaptación do planeamento á lexislación vixente resulta especialmente preocupante nun ámbito do territorio -a franxa de 500 metros desde a ribeira do mar- que afecta por imperativo legal (artigo 85.7.d. da Lei 9/2002, do 30 de decembro) aos intereses autonómicos, dado o valor do litoral como recurso natural e ambiental non renovable.

Transcorrido o prazo legal establecido na disposición transitoria segunda da Lei 9/2002, para a necesaria adaptación dos plans de ordenación urbanística ás súas prescricións, adoptáronse con urxencia as medidas necesarias para impedir accións de transformación do solo, ao abeiro de plans desconformes coa lexislación vixente, que resultan contrarias á futura ordenación urbanística dos municipios costeiros adaptada á lexislación urbanística e ambiental e axeitada aos requirimentos de sostibilidade económica, social e ambiental.

A necesaria protección dos intereses autonómicos ínsitos na franxa do litoral de 500 metros demanda, como medida urxente, como xa establecese a disposición transitoria oitava da Lei 9/2002, elaborar o presente Plan de Ordenación do Litoral no que se recollan as condicións específicas deste ámbito territorial.

De conformidade co que se establece no artigo 14 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, o Plan de Ordenación do Litoral, como Plan Territorial Integrado que é, terá, en todo caso, a forza vinculante que sexa congruente coa súa funcionalidade e expresarán de forma clara e inequívoca o alcance con que haberán de operar.

Cando os Plans Territoriais Integrados incidan sobre plans urbanísticos xa existentes, o acordo de aprobación definitiva daqueles precisará, necesariamente, os puntos concretos nos que estes quedan modificados, sen prexuízo de que os municipios afectados poidan incoar os procedementos precisos para adaptalos ás determinacións daqueles.

A Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, establece no seu artigo 2 que as determinacións do Plan de Ordenación do Litoral serán directamente aplicables e prevalecerán de forma inmediata sobre as do planeamento urbanístico, que haberá de ser obxecto de adaptación.

De conformidade co que se establece no artigo 45.2 da Lei 9/2002, os plans de ordenación urbanística están vinculados xerarquicamente ás determinacións das Directrices de Ordenación do Territorio e aos demais instrumentos establecidos pola Lei 10/1995, de ordenación do territorio de Galicia, e haberán de redactarse en coherencia con todos eles.

O correspondente Plan Xeral de Ordenación Urbana de cada municipio será o instrumento que fixe, de forma específica, a ordenación integral do territorio correspondente a cada termo municipal contribuíndo a resolver as necesidades de solo residencial, dotacional e industrial, regulando, delimitando ou orientando, segundo os casos, as zonas de crecemento, a utilización do solo e, clasificando o solo de todo o seu ámbito de aplicación para, en definitiva, establecer o réxime xurídico correspondente e definir os elementos fundamentais da estrutura xeral do territorio municipal.

Desta forma, o presente Plan de Ordenación do Litoral é plenamente respectuoso coa garantía institucional da autonomía local, entendida como o dereito da comunidade local a participar no goberno e administración de cantos asuntos lle atinxen, graduándose a intensidade da devandita participación en función da relación existente entre os intereses locais e supralocais.

O Plan de Ordenación do Litoral, respectando os seus criterios xenéricos, deixa liberdade aos Concellos para que sexan estes, a través do exercicio da potestade de planeamento urbanístico, os que establezan de forma definitiva o concreto réxime de desenvolvemento dos asentamentos humanos que nun futuro pretendan contemplar. Desta forma, o presente Plan plasma de forma xenérica un modelo de litoral que reflexa a visión supramunicipal do territorio costeiro e que é fiel reflexo do obxecto en que consiste o contido planificador da ordenación do territorio, tal e como o consagrou a xurisprudencia constitucional, é dicir, a fixación dos usos do solo e o equilibrio entre as distintas partes do territorio. Baseándose para iso en dous aspectos esenciais: un o de sostibilidade do territorio e, en segundo lugar, a «capacidade de carga» entendida como a aptitude dun territorio para soportar un nivel de intensidade de usos sen que, en ningún caso, se produza un proceso de deterioración ambiental, social ou cultural.

Efectivamente, a ordenación urbanística do territorio municipal é tarefa que principalmente corresponde aos concellos e, a intervención da Administración Autonómica xustifícase no suposto en que concorran intereses de carácter supramunicipal. No presente Plan concorren intereses de carácter supramunicipal (a ordenación urbanística dos terreos situados na franxa de 500 metros desde a ribeira do mar afecta aos intereses autonómicos) sobre os que a Comunidade Autónoma de Galicia asumiu as competencias coa fixación dun modelo territorial litoral que cómpre subministrar aos concellos costeiros respectando, en todo caso, a súa plena autonomía local.

3. OBXECTIVOS E CONTIDO DO POL

3.1. OBXECTIVOS

Como obxectivos fundamentais da ordenación do territorio, **A Carta Europea de Ordenación do Territorio, adoptada en Torremolinos no 1983** pola Conferencia Europea de Ministros responsables da Ordenación do Territorio (CEMAT), establece os seguintes:

I. O desenvolvemento socieconómico equilibrado das rexións, cunha clara tendencia á eliminación das grandes diferenzas no nivel de vida.

II. A mellora da calidade de vida que, entre outras cousas, se concreta nunha maior accesibilidade da poboación aos equipamentos colectivos de todo tipo na mellora das infraestruturas.

III. A xestión responsable dos recursos naturais e a protección do medio natural que faga compatible a satisfacción das necesidades crecentes de recursos e a súa conservación, así como o respecto ás peculiaridades propias de cada bisbarra no que fai ás súas formas de vida.

IV. A utilización racional e equilibrada do territorio, definindo os usos aceptables ou a potenciar para cada tipo de solo, creando as axeitadas redes infraestruturais e incluso fomentando, con medidas incentivadoras, aquelas actuacións que mellor persigan o fortalecemento do espírito comunitario.

O Plan de Ordenación do Litoral ten así mesmo, como marco de referencia o documento da **Estratexia Territorial Europea (ETE), subscrito en Postdam en maio de 1999** no que se establece que os instrumentos de ordenación do territorio da Unión Europea deben promover entre os seus obxectivos o fomento da cohesión económica e social, o desenvolvemento sostible e o equilibrio entre as zonas urbanas e rurais para así obter un territorio máis competitivo a escala europea.

Segundo o informe de España en cumprimento dos requirimentos do capitulo VI da Recomendación do Parlamento Europeo e do Consello do 30 de Maio de 2002 sobre a aplicación da xestión integrada das zonas costeiras, a Estratexia Española de Xestión Integrada das Zonas Costeiras define os seguintes obxectivos estratéxicos:

I. Mellorar as condicións ambientais, económicas e sociais da zona costeira e o uso dos seus recursos baixo os principios do desenvolvemento sostible.

II. Revisar e adaptar o modelo de xestión e de toma de decisións incorporando os principios da Xestión Integrada das Zonas Costeiras.

A Estratexia Española de Xestión Integrada das Zonas Costeiras define os seguintes 10 obxectivos específicos, dos que 6 relacionados co primeiro obxectivo estratéxico, e 4 co segundo obxectivo estratéxico:

3.1.1. Obxectivos específicos de desenvolvemento sostible:

- Xestión sostible da interacción entre os procesos físicos naturais e a ocupación da franxa costeira, incluíndo a aplicación de instrumentos urbanísticos.
- Protección e recuperación dos ecosistemas litorais.
- Optimización do uso dos recursos naturais, incluíndo os recursos vivos, os recursos minerais e as fontes de enerxía renovable respectando a capacidade de carga do sistema.
- Seguridade fronte ao risco de accidentes ambientais e de catástrofes naturais na costa.
- Mellora nas dotacións para o uso público e a accesibilidade á costa baixa criterios de sostibilidade.
- Recuperación e promoción do patrimonio cultural vinculado á costa.

3.1.2. Obxectivos específicos de xestión integrada:

- Integración efectiva e sistemática da información e dos coñecementos sobre o medio no proceso de toma de decisións.
- Coordinación entre os distintos niveis administrativos que facilite a coherencia e a cohesión territorial na defensa do interese colectivo.
- Transparencia do proceso de xestión e participación efectiva na planificación de actuacións.
- Consolidación financeira que asegure a dispoñibilidade dos recursos técnicos e económicos necesarios.

3.1.3. Estratexia Española de Desenvolvemento Sostible 2007

A modernización do noso país esixe que asumamos colectivamente o reto e a oportunidade que ofrece un modelo de desenvolvemento sostible que faga compatible unha dinámica de prosperidade económica, conxuntamente co aumento do benestar social e a mellora do medio natural.

Esta estratexia enmárcase dentro da Estratexia de Desenvolvemento Sostible da UE (EDS), que foi renovada no Consello de Bruxelas de 2006 cun principio xeral consistente en “determinar e elaborar medidas que permitan mellorar continuamente a calidade de vida para as actuais e futuras xeracións mediante a creación de comunidades sostibles capaces de xestionar e utilizar os recursos de forma eficiente, para aproveitar o potencial de innovación ecolóxica e social que ofrece a economía, garantindo a prosperidade, a protección do medio natural e a cohesión social”.

Este obxectivo concrétase en sete áreas prioritarias: cambio climático e enerxías limpas; transporte sostible; produción e consumo sostible; retos da saúde pública; xestión de recursos naturais; inclusión social, demografía e migración; e loita contra a pobreza mundial. Así, entre outras medidas própónse para a sostibilidade ambiental, dentro da conservación e xestión dos recursos naturais e ordenación do territorio:

- Asegurar a sostibilidade ambiental e a calidade do recurso hídrico, garantindo o abastecemento á poboación e o uso produtivo e sostible do mesmo.
- Frear a perda de biodiversidade e do patrimonio natural, a través da conservación, restauración e xestión axeitada, compatible cunha produción ambientalmente sostible dos recursos naturais.
- **Promover un desenvolvemento territorial e urbano sostible e equilibrado**, incentivando, en particular, o desenvolvemento sostible no medio rural.

3.1.4. Estratexia para a Sostibilidade da Costa

No 1988 deuse, coa entrada en vigor o 28 de Xullo da Lei 22/1988, de Costas, un paso transcendental para a conservación dos recursos naturais da zona costeira. Esta Lei supuxo un freo moi importante no proceso de degradación en que se encontraba o litoral español, pero ao seu pesar, ese proceso continúa pola excesiva presión que sobre os recursos naturais se exercen desde múltiples sectores. A Lei de Costas demostrou a súa eficacia naqueles aspectos en que se propuxo controlar, pero non foi suficiente. Preténdese preservar os recursos ambientais do litoral e melloralos para xeracións futuras, pór en marcha o proceso de implantación de criterios de xestión integrada para conseguir a debida protección e a recuperación do patrimonio litoral, así como o mellor aproveitamento dos recursos costeiros con suxeición aos límites que obriga o principio de sostibilidade.

Neste contexto é no que se quere impulsar a “Estratexia para a Sostibilidade da Costa ”(ESC), que se propón como un instrumento avanzado, continuo, flexible, concertado, para a xestión integrada das actuacións no litoral.

Nese sentido cabe resaltar que un dos retos da ESC, de acordo cos principios de Xestión Integrada da Zona Costeira, é o de involucrar os axentes e institucións interesadas, no marco dun proceso de participación que se levará a cabo ao longo de todo desenvolvemento da mesma. O cumprimento das normas e recomendacións europeas en materia de planificación e xestión do medio costeiro representa tamén un dos resultados esperados, con particular referencia á Recomendación 413/2002 sobre a aplicación da Xestión Integrada das Zonas Costeiras en Europa.

Nos últimos cincuenta anos a costa española sufriu unha transformación moi significativa e converteuse nun ámbito estratéxico para a economía española. A importancia do turismo vinculado ao produto sol e praia, dos sectores económicos asociados ao devandito turismo e ao uso lúdico do litoral, así como o papel crecente do comercio marítimo son os factores económicos clave para entender esta transformación. Como consecuencia desta transformación as zonas costeiras españolas fóronse poboando, masificando, deixando atrás, en segundo plano, as actividades primarias tradicionais como a pesca e a agricultura, ocupando o territorio adxacente ao litoral e demandando importantes cantidades de recursos vitais como auga, enerxía e solo entre outras. En Galicia, aínda que con menor intensidade que noutras comunidades autónomas, esa transformación social e económica da franxa costeira supuxo tamén a deterioración, e en moitos casos a perda definitiva, de valiosos espazos naturais. Espazos, doutra banda, que foron os que propiciaron o desenvolvemento económico da costa e cuxa desaparición pon en perigo a propia subsistencia económica do modelo de desenvolvemento existente nalgunhas zonas do litoral. O que realmente debe centrar o debate da Estratexia de Sostibilidade da Costa é a situación e tendencia evolutiva da superficie de área urbanizada, as superficies catalogadas hoxe en día como urbanizables ou a velocidade de ocupación de paisaxes non construídos con nova urbanización, pois estes son os factores a ter en conta á hora de establecer unha xestión futura. Ao panorama descrito hai que engadir os novos datos e coñecementos que se teñen sobre o efecto do cambio climático global nas nosas costas. En definitiva, a nosa franxa costeira, co conxunto de persoas que nela viven, a economía que soporta, os espazos naturais que alberga, encóntrase ante **retos** que convén facer patentes para poder visualizar os desafíos aos que nos enfrontamos á hora de establecer unha nova orientación futura máis acorde cos principios da sostibilidade.

Reto 1_ Frear a ocupación masiva da franxa costeira.
Reto 2_ Recuperar a funcionalidade física e natural do litoral.
Reto 3_ Mitigar os efectos do Cambio Climático.
Reto 4_ Cambiar o modelo de xestión da costa.

3.1.5. Obxectivos da Estratexia

A fin última do proceso que se pretende levar a cabo coa Estratexia para a Sostibilidade da Costa é, xerar un cambio no modelo de xestión da franxa costeira. O devandito cambio pode materializarse, nalgún caso, nun novo modelo de desenvolvemento económico de certas zonas do litoral, noutros, nun novo modelo de coordinación e colaboración entre os axentes e institucións e, noutros, nun cambio en modelo de actuacións que se levan a cabo na franxa costeira.

Desde un punto de vista máis concreto, a finalidade que se persegue no proceso que se inicia coa ESC é dispor dun documento de planificación estratéxica, integrada e concertada no que, desde os criterios de sostibilidade medioambiental:

- Establézanse os obxectivos xerais que van presidir a xestión da franxa costeira;
- Determínense os obxectivos específicos para cada unidade xeográfica de xestión;
- Fíxense os eixes prioritarios de actuación para a súa consecución.

Non se trata, pois, dun instrumento de planificación territorial, senón dun documento de planificación estratéxica cuxo obxecto é proporcionar a necesaria solidez conceptual e coherencia ás competencias que a Lei de Costas atribúe á Administración Xeral do Estado, desde unha ampla visión territorial e temporal, que incorpora os principios de sostibilidade e de Xestión Integrada de Zonas Costeiras (GIZC).

Da Estratexia para a Sostibilidade da Costa desprenderanse as propostas estratéxicas de protección, recuperación e uso sostible do litoral, e as dirixidas ao desenvolvemento socioeconómico, en colaboración coas outras Administracións en razón das súas competencias; os programas de actuación da Administración de Costas referidas a sucesivos períodos temporais, as súas fontes de financiamento; a regulación normativa para a xestión e a protección ambiental e os instrumentos de coordinación entre as distintas administracións e outros axentes que participen.

O Ministerio de Medio Ambiente asume o compromiso de impulsar unha xestión sostible, integrada e concertada do litoral cuxos obxectivos fundamentais serán:

- A protección e conservación da integridade dos sistemas litorais e mariños.
- A garantía do acceso e do uso público á costa para os usos comúns acordes coa súa natureza.
- A recuperación e transformación do bordo marítimo nos tramos urbanizados e degradados.

O punto básico sobre o que se articulará a estratexia é a colaboración e participación activa das comunidades autónomas, entidades locais, organizacións sociais, expertos e cidadanía en xeral.

3.1.6. Plan Estratéxico Español para a Conservación e Uso Racional das Brañas

Na 6ª Reunión da Conferencia das Partes Contratantes (COP6) do Convenio de Ramsar, celebrada en Brisbane, Australia, no 1996, adoptouse o coñecido como "Plan Estratéxico Ramsar 1997-2002", no que se demandaba aos países membros do Convenio que establecesen políticas nacionais para as súas brañas, ben de forma independente ou ben como elementos claramente identificables doutras iniciativas nacionais de planificación da conservación da biodiversidade.

Fisterra. Costa da Morte.

En cumprimento deste e doutros compromisos internacionais no mesmo sentido, a Dirección Xeral para a Biodiversidade, na súa calidade de Autoridade administrativa do Convenio de Ramsar en España, promoveu a elaboración do "Plan Estratéxico Español para a Conservación e Uso Racional das Brañas", que desde o momento da súa aprobación pretendeu ser o instrumento marco de integración de todas as políticas sectoriais que permitise, no caso de España, coordinar e controlar unha multiplicidade de actuacións de forma compatible coa conservación destes ecosistemas.

O Comité de Brañas foi o encargado de coordinar o longo proceso de elaboración deste Plan Estratéxico que foi finalmente presentado á Comisión Nacional de Protección da Natureza, que o aprobou con data 19 de outubro de 1999 (publicado no 2000 polo Organismo Autónomo de Parques Nacionais).

Os seus fins, atenden á conservación e o uso racional, á restauración e á necesaria integración da conservación destes ecosistemas nas políticas sectoriais que lles afectan. Máis concretamente, e segundo recolle o propio documento, estas fins son, entre outros:

- Garantir a conservación e uso racional das brañas, incluíndo a restauración ou rehabilitación daqueles que sexan destruídos ou degradados.
- Integrar a conservación e o uso racional das brañas nas políticas sectoriais, especialmente de augas, costas, ordenación do territorio, forestal, agraria, pesqueira, mineira, industrial e de transportes.

O 17 de abril de 2007, publícase no Boletín Oficial do Estado nº 92 a Resolución do 23 de marzo de 2007, da Dirección Xeral de Costas, pola que se fai público o **Convenio de colaboración entre o Ministerio de Medio Ambiente, a Consellería de Política Territorial, Obras Pública e Transportes, a Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible e a Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos da Xunta de Galicia, para a xestión integral e sostible do litoral,** subscrito, con data 24 de novembro de 2006. Este convenio ten por obxecto establecer un marco estable de coordinación e colaboración entre o Ministerio de Medio Ambiente e as Consellerías da Xunta de Galicia, coa finalidade de levar a cabo unha xestión integrada das zonas costeiras de Galicia, conforme á lexislación de aplicación en materia de costas, de urbanismo, ordenación do territorio e do litoral e de conservación da natureza. As partes manifestan o seu compromiso de prestarse apoio técnico, así como de coordinarse e cooperar de forma activa no desenvolvemento das distintas actuacións a levar a cabo na franxa costeira galega, promovidas por aquelas. A tal efecto, as partes comprométense a colaborar, entre outros aspectos en:

- A protección, defensa e restauración do espazo costeiro, para manter e mellorar os seus valores naturais, e conseguir un axeitado e racional gozo colectivo do mesmo, dentro das políticas de xestión ambiental, de urbanismo e ordenación do territorio, e especialmente de ordenación do litoral, así como dentro doutras políticas sectoriais que afectan á costa, levadas a cabo por ambas as dúas Administracións, conforme ás determinacións da lexislación de costas.
- Os labores de control e vixilancia do litoral, para garantir o axeitado cumprimento da normativa vixente.
- O intercambio e mellora da información relativa á xestión do litoral, así como a súa difusión, conforme ao Convenio de Aarhus.
- A promoción dunha participación activa e responsable dos cidadáns na conservación e mellora do litoral.

En xuño de 2006, a Comisión Europea publicou o seu **Libro Verde da Comisión: Cara a unha futura política marítima da Unión: perspectiva europea dos océanos e os mares** [COM (2006) 275 final], sobre os distintos aspectos da futura política marítima comunitaria. O Libro destaca a identidade e a supremacía marítima de Europa, que cómpre preservar nun período no que as presións medioambientais ameazan a pervivencia das actividades marítimas. Ademais das actividades marítimas, o enfoque proposto integra tamén a calidade de vida das rexións costeiras. O Libro Verde exponse a este respecto o desenvolvemento de novos instrumentos e métodos de bo goberno marítimo.

Os obxectivos específicos da ordenación do territorio pretenden acadar a articulación territorial da Comunidade Autónoma e a distribución xeográfica das actividades e dos usos do solo, harmonizada co desenvolvemento económico, as potencialidades existentes no territorio e a protección da natureza; todo iso co fin de conseguir a plena cohesión e integración da Comunidade Autónoma, o seu desenvolvemento equilibrado e, en definitiva, a mellora das condicións de benestar e calidade de vida dos seus habitantes. A ordenación constitúe fundamentalmente unha competencia de coordinación, que corresponde ás Comunidades Autónomas, se ben ten como límite o respecto ás competencias estatais e á autonomía local constitucionalmente garantida.

Como instrumento de ordenación do territorio, o Plan de Ordenación do Litoral está destinado á consecución, na zona litoral, entre outros, dos seguintes obxectivos definidos no artigo 3 da **Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia:**

I. Disposición dunha axeitada estrutura espacial tendente a conseguir un equilibrado desenvolvemento da Comunidade Autónoma de Galicia procurando o máximo benestar da súa poboación ao tempo que se garante a protección e a mellora do medio natural. Definición dos criterios que hai que seguir nos asentamentos favorecendo a accesibilidade da poboación ao medio natural, mellorando as súas condicións de vida.

II. Compatibilización do proceso de desenvolvemento do sistema produtivo, da urbanización e da ordenación turística coa racional utilización dos recursos naturais, sobre todo no tocante ao litoral, aos recursos hidráulicos e á paisaxe.

Perfeccionamento e corrección, se é o caso, da distribución espacial das instalacións produtivas propias dos sectores primarios e secundario mediante a utilización de procedemento de fomento ou de disuasión en relación coas existentes ou futuras.

Definición das áreas territoriais da zona litoral que, pola súa idoneidade actual ou potencial para a explotación agrícola, forestal ou gandeira, ou pola súa riqueza paisaxística ou ecolóxica, deban ser obxecto de especial protección.

III. Adecuación dos plans sectoriais de infraestruturas, instalacións ou equipamentos e servizos á súa función vertebradora dunha política territorial, definindo os criterios de deseño, características funcionais e localización, que garantan a accesibilidade e a inserción da totalidade do territorio nunha racional dispoñibilidade dos devanditos elementos estruturantes.

Establecemento dos criterios e procedementos necesarios para asegurar a coordinación das accións coa incidencia territorial que lles corresponda desenvolver ás diferentes administracións públicas, así como das diferentes políticas sectoriais dos diversos órganos da Administración autonómica, que aseguren a súa integración nunha visión de conxunto dos problemas territoriais.

Enmarcado en todo este amplo contexto normativo, os obxectivos directos do Plan de Ordenación do Litoral, con natureza de Plan Territorial Integrado, serán de conformidade co que se dispón no artigo 2 da **Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral:**

- Establecer os criterios, principios e as normas xerais para a ordenación urbanística da zona litoral baseado en criterios de perdurabilidade e sostibilidade.
- A normativa necesaria para garantir a conservación, protección e posta en valor das zonas costeiras, de Galicia.

3.2. CONTIDO

Segundo o que se establece no artigo 13 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, os plans territoriais integrados conterán os documentos gráficos e escritos que sexan necesarios para reflectir as seguintes determinacións:

a) Diagnóstico territorial da área, en especial no tocante aos recursos naturais, poboación, planeamento vixente e situación socioeconómica.

b) Definición dos obxectivos da ordenación, con especial atención ao estudio das posibilidades de desenvolvemento socioeconómico.

c) Sinalamento dos espazos aptos para servir de soporte ás grandes infraestruturas, determinando a situación e características daquelas que deban crearse ou modificarse para potenciar o desenvolvemento socioeconómico comarcal.

d) Definición da situación dos equipamentos de interese común para a área ou zona obxecto do plan.

e) Criterios, principios e normas xerais que constitúan o referente para a ordenación urbanística municipal.

f) Recomendacións e propostas relativas aos espazos que deban ser obxecto de remodelación, rexeneración ou rehabilitación, a fin de evitar a súa degradación ou conseguir a súa recuperación para usos, total ou parcialmente, distintos.

g) Determinacións tendentes a evitar desequilibrios funcionais en zonas limítrofes de distintos municipios.

h) Creación de medidas de apoio encamiñado a incentivar actuacións que favorezan a consecución dos obxectivos fixados nas Directrices de Ordenación do Territorio e no propio Plan.

i) Criterios, normas e principios necesarios para o desenvolvemento das súas determinacións.

I.1.08

Punta do Santo.
Ría do Barqueiro.
Rías Altas.

4. PROCEDEMENTO PARA A ELABORACIÓN E TRAMITACIÓN DO PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL

O procedemento de aprobación do Plan de Ordenación do Litoral axustarase ao que se dispón nos artigos 5 bis (introducido pola propia Lei 6/2007) e 15 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, así establécese no artigo 2.3º da Lei 6/2007, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia.

4.1. FITO 1. INICIACIÓN DO PROCEDEMENTO

4.1.1. Acordo de inicio e publicación

Corresponde ao Consello da Xunta acordar a iniciación do procedemento da súa elaboración. O acordo debe ser motivado, sinalar as causas que o xustifíquen e determinar a Consellería competente para a elaboración e dirección do procedemento, así como aqueloutros departamentos que teñan que participar no mesmo.

O acordo, debe ser publicado no Diario Oficial de Galicia e, polo menos, en dous xornais dos de maior circulación na Comunidade Autónoma, e notificarse, ademais, aos concellos afectados e ás Deputacións Provinciais respectivas.

O Consello da Xunta de Galicia na súa reunión do día vinte e catro de maio de dous mil sete, acordou iniciar o procedemento de elaboración e aprobación do Plan de Ordenación do Litoral, de conformidade co disposto no artigo 2.3 da Lei 6/2007, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, en relación co artigo 15.1º da Lei 10/1995, de ordenación do territorio de Galicia, e encomendou á Consellería de Política Territorial, Obras Pública e Transportes a elaboración do Plan de Ordenación do Litoral e o impulso e dirección do procedemento para a súa aprobación actualmente estas funcións corresponden á Consellería de Medio Ambiente Territorio e Infraestruturas, a través da Dirección Xeral de Sostibilidade e Paisaxe).

No Diario Oficial de Galicia nº 93 de, 14 de maio de 2009 publícase a Resolución do 8 de maio de 2009 pola que se fai público o acordo de inicio do procedemento de elaboración e aprobación do Plan de ordenación do litoral. Así mesmo publícase nos diarios Faro de Vigo e A Voz de Galicia o 14 de maio de 2009, e notificouse, a todos os municipios recollidos no anexo da Lei 6/2007, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, cuxo territorio abarca o ámbito territorial do Plan de Ordenación do Litoral e ás Deputacións Provinciais respectivas.

4.1.2. Suspensión de planeamento

Coa finalidade da necesaria protección dos intereses autonómicos ínsitos na franxa do litoral, a Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, regulou como medida urxente, no seu artigo 3 a suspensión da tramitación e da aprobación dos Plans Especiais de Reforma Interior, Plans Parciais, Plans de Sectorización e Instrumentos de Equidistribución, non aprobados definitivamente, que teñan por obxecto a transformación urbanística de terreos situados a unha distancia inferior a 500 metros desde o límite interior da ribeira do mar dos municipios que se relacionan no anexo da propia Lei 6/2007, regulando as clases de solo a que se aplica.

Esta suspensión estableceuse segundo o artigo 4 da lei 6/2007, polo prazo de 2 anos contados desde a entrada en vigor da mesma ou ata a aprobación do Plan Xeral de Ordenación Municipal adaptado á Lei 9/2002 do 30 de decembro, ou ata a aprobación pola Comunidade Autónoma do presente Plan de Ordenación do Litoral.

A disposición adicional segunda da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, modifica a Lei 10/1995, do 23 de novembro de ordenación do territorio de Galicia, engadindo un artigo, o 5 bis, no que se establece que acordada polo Consello da Xunta a iniciación do procedemento de elaboración de calquera instrumento de ordenación do territorio, a persoa titular da consellería competente en materia de urbanismo e ordenación do territorio, de forma motivada, poderá suspender cautelarmente os procedementos de aprobación do planeamento urbanístico, dos instrumentos de xestión ou execución do planeamento e de outorgamento de licenzas para ámbitos ou para usos determinados, coa finalidade de elaborar o instrumento de que se trate. Esta suspensión haberá de publicarse no Diario Oficial de Galicia. Esta suspensión extinguirase coa aprobación definitiva do instrumento de ordenación do territorio que motivou a adopción da medida preventiva de suspensión e, en todo caso, polo transcurso do prazo de dous anos contados desde a data do acordo de suspensión, prorrogable por un ano máis.

4.1.3. Prórroga da suspensión:

O 15 de maio de 2009 publícase no DOGA a Orde do 14 de maio de 2009 pola que se acorda a suspensión preventiva previa á aprobación inicial do Plan de Ordenación do Litoral de Galicia, de maneira que as medidas de suspensión do artigo 1º desta orde serán de aplicación nos municipios con planeamento xeral non adaptado á Lei 9/2002, do 30 de decembro, durante o prazo **dun ano contado desde a entrada en vigor desta orde**, ou ata a aprobación inicial do Plan de Ordenación do Litoral ou a aprobación definitiva do Plan Xeral de Ordenación Municipal adaptado integramente á Lei 9/2002.

A suspensión afecta aos novos desenvolvementos urbanísticos na zona litoral, en concreto:

a) Suspéndese a tramitación e aprobación dos Plans Especiais de Reforma Interior, Plans Parciais, Plans de Sectorización e Instrumentos de Equidistribución que teñan por obxecto a transformación urbanística de terreos situados a unha distancia inferior a 500 metros, medidos en proxección horizontal terra adentro, desde o límite interior da ribeira do mar dos concellos que se relacionan no anexo da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, e que no momento da entrada en vigor da davandita orde do 14 de maio de 2009, non estean aprobados definitivamente (é dicir, os aprobados antes do 15 de maio de 2009).

A devandita suspensión será de aplicación nas seguintes clases de solo:

- En todos os concellos costeiros, nos terreos clasificados como solo urbanizable, apto para urbanizar ou rústico apto para o desenvolvemento urbanístico.
- Nos municipios costeiros con poboación inferior a 50.000 habitantes, nos terreos clasificados como solo urbano non consolidado definido polo planeamento.

b) Así mesmo, a suspensión comprende todos os instrumentos de equidistribución do planeamento urbanístico respecto dos cales, no momento da entrada en vigor desta orde (15/05/2009), xa transcorrese o prazo establecido no instrumento de planeamento que conteña a ordenación detallada para a súa aprobación definitiva ou xa transcorresen tres anos contados desde a aprobación do plan que se executa.

4.2. FITO 2. AVALIACIÓN AMBIENTAL ESTRATÉXICA

Con data 30 de abril de 2006 entrou en vigor a Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio natural (BOE núm. 102, do 29 de abril de 2006) que traspuxo a Directiva 2001/42/CE do Parlamento Europeo e do Consello, do 27 de xuño de 2001. A Avaliación Ambiental Estratéxica (EAE) é un instrumento de prevención para integrar os aspectos ambientais na toma de decisións de plans e programas públicos que podan ter efectos significativos sobre o medio ambiente, ben directamente a través das súas propias determinacións, ben porque establezan o marco para a futura autorización de proxectos legalmente sometidos a Avaliación de Impacto Ambiental.

A Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia (DOG do 16 de maio de 2007), establece no seu artigo 5 que de conformidade co que se dispón nos artigos 3 e 4 da Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio ambiente, serán obxecto de Avaliación Ambiental Estratéxica os instrumentos de ordenación do territorio regulado na Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio

O artigo 7 da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia establece que o proceso de Avaliación Ambiental Estratéxica dos instrumentos de ordenación do territorio tramitarase simultaneamente co procedemento legalmente establecido para a súa aprobación. Así pois débese conxugar co procedemento establecido nos artigos 15 e 5 bis da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia.

Neste sentido, para promover un desenvolvemento sostible, conseguir un elevado nivel de protección do medio ambiente e contribuír á integración dos aspectos ambientais na preparación e aprobación do planeamento, o Plan de Ordenación do Litoral de Galicia someterase a unha Avaliación Ambiental Estratéxica conforme ao que se establece na Lei 9/2006, do 28 de abril, que se desenvolverá seguindo o procedemento integrado de Avaliación Ambiental Estratéxica de instrumentos de ordenación do territorio previsto no artigo 7 da Lei 6/2007, do día 11 de maio.

De conformidade co artigo 6 da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, para os efectos establecidos na Lei 9/2006, do 28 de abril, as funcións correspondentes ao órgano promotor serán exercido respecto dos instrumentos de ordenación do territorio polo departamento autonómico responsable da súa tramitación, actualmente a Dirección Xeral de Sostibilidade e Paisaxe.

4.2.1. Documento de inicio

O proceso de AAE do POL comeza coa elaboración dun Documento de Inicio no que se recollen de maneira resumida os principais obxectivos e características da problemática á que pretende dar reposta o futuro Plan de Ordenación do Litoral de Galicia, documento de inicio que tivo entrada o 2 de febreiro de 2009 na Dirección Xeral de Desenvolvemento Sostible da entón Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible, iniciándose o procedemento nº 816/2009.

Consultas:
Con data 6 de febreiro de 2009 iníciase o período dun mes de consultas ás Administracións públicas afectadas e ao público interesado para que se fixesen chegar consideracións e suxestións a través da páxina web da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas, que conclúe o 6 de marzo de 2009.

O Documento de inicio someteuse a consultas de todos os compoñentes do Consello Galego de Medio Ambiente E Desenvolvemento Sostible (segundo o que se establece no artigo 3 do Decreto 74/2006, do 30 de marzo).

Documento de referencia:
Tras o período de consultas, elabórase o Documento de Referencia, de conformidade co que se dispón no artigo 9 da Lei 9/2006, do 28 de abril, que guiará o procedemento de Avaliación Ambiental Estratéxica, remitido o 3 de abril de 2009 pola Dirección Xeral de Desenvolvemento Sostible. No documento de referencia fíxanse as pautas e criterios a seguir no proceso de Avaliación Ambiental Estratéxica, e establécense tanta a amplitude, nivel de detalle e o grao de especificación do Informe de Sostibilidade Ambiental (ISA) como as modalidades, amplitude e prazos de información e consultas, e inclúe os criterios ambientais estratéxicos e indicadores dos obxectivos ambientais e principios de sostibilidade aplicable. Ten por obxecto garantir a integración dos criterios de sostentabilidad ambiental na toma de decisións do POL.

O contido do documento de inicio e do de referencia son públicos e pódense consultar na páxina web da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas (http://aae.medioambiente.xunta.es)

4.3. FITO 3. INFORME DOS CONCELLOS AFECTADOS, DEPUTACIÓNS PROVINCIAIS E ENTIDADES DE CARÁCTER SUPRAMUNICIPAL

Redactado o Plan de Ordenación do Litoral e antes da súa aprobación inicial polo departamento director do procedemento, someterase a informe das Corporacións Locais afectados das Deputacións Provinciais respectivas, e das entidades de carácter supramunicipal con incidencia na área, que o evacuarán no prazo de dous meses.

4.4. FITO 4. INFORME DE SOSTIBILIDADE AMBIENTAL.

O órgano promotor elaborará o Informe de Sostibilidade Ambiental (ISA), de acordo co que se dispón no artigo 8 da Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio ambiente, e segundo os criterios contidos no documento de referencia redactada polo órgano ambiental

4.5. FITO 5. APROBACIÓN INICIAL

4.5.1. Orde do Conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas de aprobación inicial, e publicación e información pública

De conformidade co que se establece no artigo 15.3 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio, co acordo de aprobación inicial adoptarase o de apertura do trámite de información pública por un período de **dous meses**.

De conformidade co artigo 7.5 da Lei 6/2007, do 11 de maio, o POL unha vez aprobado inicialmente con todos os documentos que intégrano, incluído o Informe de Sostibilidade Ambiental, someterase simultaneamente ás consultas previstas no documento de referencia e a información pública durante o prazo mínimo de dous meses. Dada a integración de procedementos establecida no artigo 7 da Lei 6/2007, de 11 de maio, estas consultas faranse simultaneamente co período de información pública de dous meses previstos no apartado 3 do artigo 15 da Lei 10/1995, de maneira que o documento de aprobación inicial conterá o ISA.

O documento de referencia definiu as modalidades de información e consulta e identificación das Administracións Público afectado e público interesado, de conformidade co artigo 9.2 da Lei 9/2006. Así pois, a fase de consultas sobre o documento de aprobación inicial do POL, que incluirá o ISA, será realizada por parte do órgano promotor do POL ás Administracións Públicas afectadas e ao público interesado que se citan a continuación:

a) Administración Xeral do Estado:

- Delegación do Goberno en Galicia
- Ministerio de Medio Ambiente e Medio Rural e Mariño:
    - Confederación hidrográfica do Miño-Sil
    - Confederación hidrográfica do Cantábrico
    - Secretaría Xeral do Mar
    - Oficina Española de Cambio Climático
- Ministerio de Defensa.
- Ministerio de Fomento:
    - Portos do Estado
- Calquera outro ministerio cando o plan afecte bens ou intereses da súa titularidade ou cando a lexislación sectorial correspondente o esixa.

b) Administracións da Comunidade Autónoma de Galicia:

- Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas:
    - Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental
    - Organismo Autónomo de Augas de Galicia
    - Dirección Xeral de Infraestruturas.
    - Dirección Xeral de Mobilidade.
    - Instituto Galego da Vivenda e Solo
- Consellería do Mar
    - Ente Público Portos de Galicia
- Consellería de Medio Rural
    - Dirección Xeral de Conservación da Natureza
- Consellería de Economía e Industria:
    - Dirección Xeral de Industria, Enerxía e Minas.
- Consellería de Facenda.
- Consellería de Cultura e Turismo.
- Calquera outra Consellería cando o plan afecte bens ou intereses da súa titularidade ou cando a lexislación sectorial correspondente o esixa.

c) Administración Local:

- Deputacións Provinciais da Coruña, Pontevedra e Lugo.
- Todos os concellos afectados.

d) Outras entidades e público interesado:

- Consorcio da Zona Franca de Vigo.
- Organizacións sociais representadas no COGAMADS.

Esta fase de consultas e posta a disposición do público do documento aprobado inicialmente, do que forma parte integrante o Informe de Sostibilidade Ambiental (ISA), farase durante o prazo de dous meses (apartado 5 do artigo 7 da Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia) para o seu exame e formulación de observacións. Será nominal para as Administracións públicas relacionadas anteriormente e realizarase mediante inserción do correspondente anuncio no Diario Oficial de Galicia para calquera outra persoa física ou xurídica que puidese estar comprendida como público interesado, segundo a definición dada polo artigo 10.2 da Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans.

4.5.2. Informe preceptivo

Solicitarase informe da Delegación do Goberno, que haberá de evacualo no prazo de 2 meses.

4.5.3. Memoria ambiental

Finalizado o período de consultas e información pública, e con carácter previo á aprobación provisional o órgano promotor enviaralle ao órgano ambiental a documentación completa do Plan que tome en consideración o Informe de Sostibilidade as alegacións e os informes presentados no período de consultas, así como unha proposta de memoria ambiental de conformidade co disposto no artigo 12 da Lei 9/2006, do 28 de abril. Deberá tamén enviar os informes sectoriais e un informe sobre o proceso de participación pública. O órgano ambiental, no prazo de **tres meses** desde a recepción da documentación, elaborará a memoria ambiental, que é preceptiva, e cuxas determinacións terán carácter vinculante e deberán quedar reflectidas no documento do plan que se aprobe provisional e definitivamente. Se transcorre o prazo para elaborar a memoria ambiental sen que lle fose comunicado ao órgano promotor, entenderase aceptada a proposta de memoria ambiental enviada ao órgano ambiental e poderase continuar a tramitación do Plan.

4.6. FITO 6. APROBACIÓN PROVISIONAL

Á vista do resultado da información pública e dos informes producidos, introduciranse as modificacións que, se é o caso, procedan, antes de acordar a aprobación provisional.

Se con motivo das alegacións formuladas ou dos informes evacuados tivesen que introducirse modificacións substanciais en relación co documento aprobado inicialmente, poderá disporse un novo período de información e consulta de igual duración que o anterior (2 meses).

4.6.1. Orde do Conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas de aprobación provisional

O Conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas ditará Orde de aprobación provisional, e elevaraa ao Consello da Xunta de Galicia para a súa aprobación definitiva mediante Decreto.

4.7. FITO 7. APROBACIÓN DEFINITIVA E PUBLICACIÓN

4.7.1. Decreto de aprobación definitiva polo Consello dá Xunta e publicación no Diario Oficial de Galicia para á súa entrada en vigor.

5. O PLAN DE ORDENACIÓN DO LITORAL COMO CATÁLOGO DE PAISAXE

Nos últimos anos, pasouse de concibir a paisaxe como mero fondo escénico no que se desenvolve a actividade humana, á concepción actual, onde a paisaxe defínese como un recurso e un patrimonio ambiental, cultural, social, histórico, e de desenvolvemento económico, adquirindo así unha consideración crecente no conxunto dos valores ambientais que demanda a sociedade. Esta nova dimensión da paisaxe como aspecto esencial da calidade de vida, e como recurso, implica a súa protección, a súa xestión dentro do marco do desenvolvemento sostible, e a súa restauración e mellora, alá onde se poidan dar procesos de degradación e perda de calidade.

Por outra banda, a noción actual de paisaxe outorga un papel principal ás poboacións locais, e ás súas aspiracións, pois considérase que a paisaxe é unha porción do territorio, pero tal como é percibida polos seus habitantes. Ademais, determínase que os obxectivos de calidade paisaxística que se establezan para as paisaxes dun determinado lugar, deben reflectir as aspiracións da cidadanía respecto ao contorno no que desenvolve a súa vida.

A Comunidade Autónoma de Galicia é hoxe consciente da importancia das nosas paisaxes e do deber que temos en preservalos, porque se trata dun recurso patrimonial incuestionable que participa do interese xeral nos aspectos ecolóxicos, culturais, económicos e sociais. A paisaxe proporciona o marco idóneo na súa concepción holística para abordar a comprensión e a análise do territorio, das políticas de desenvolvemento sostible necesario para a súa posta en valor e dos procesos ecolóxicos que nel teñen lugar. Porque a paisaxe é un elemento fundamental da calidade de vida das persoas e por iso tamén debe ser o fiel reflexo dun territorio e dun medio ambiente de calidade, dunha sociedade moderna e consciente da importancia do seu patrimonio natural e cultural, dunha sociedade en relación harmónica co medio onde primen o uso racional do territorio, o aproveitamento sostible dos seus recursos, un desenvolvemento urbanístico respectuoso e o recoñecemento das funcións principais que xogan os ecosistemas naturais.

De acordo coas disposicións do Convenio Europeo da Paisaxe, aprobado en Florencia o 20 de outubro de 2000 a proposta do Consello de Europa, e cuxa entrada en vigor tivo lugar o 1 de marzo de 2004, a Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia recoñece xuridicamente a paisaxe, entendéndoa como elemento esencial para o benestar individual e social, cuxa protección, xestión e planeamento comporta dereitos e obrigas para todos, tal e como así o define o devandito convenio. Esta Lei, pretende servir de marco de referencia para todas as outras lexislacións sectoriais e os seus plans e programas que poidan influír dalgunha maneira na modificación, alteración ou transformación das paisaxes, en especial cando afecten a determinados espazos de alto valor natural e cultural, sen prexuízo do que dispoñan as normas en cada materia, xa sexa ambiental, do patrimonio cultural, urbanística, agrícola, forestal, gandeira, turística ou industrial, ou o resto da lexislación sectorial de aplicación ao territorio. Así tal e como establece o seu artigo 1, esta Lei impulsa a plena integración da paisaxe en todas as políticas sectoriais que incidan no mesmo. Aos efectos previstos na Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia, a Xunta de Galicia promoverá a debida coordinación e cooperación entre aquelas consellerías con competencia en materia territorial, ambiental e cultural e os concellos como responsables da aplicación das políticas de planeamento nos seus territorios.

Así, diriamos da paisaxe que é memoria –representación e soporte da identidade– do territorio. Como acontece na memoria dos individuos, a paisaxe está en continua produción, na que poderiamos identificar tres tipos de transformacións: as propias dos procesos da natureza, as das accións utilitarias dos homes que non buscan directamente obxectivos estéticos, e, finalmente, as que están animadas por intencións paisaxístas. O valor destas últimas, sen dúbida continxentes e pouco numerosas, estriba en que a través delas fóronse abrindo os ollos dos homes á paisaxe e tomouse conciencia da súa importancia para a administración integral do territorio.

Neste sentido, neste Plan de Ordenación do Litoral propúxose unha metodoloxía que recoñece o valor da paisaxe como ferramenta para a análise e tamén para o establecemento da estratexia e o modelo a seguir. Imponse, polo tanto, a inclusión de contidos relativos á paisaxe, e en particular, a identificación e representación da estrutura da paisaxe litoral, a análise dos elementos e os vectores da paisaxe e as medidas de protección.

Así téñense moi presentes os principios establecidos no artigo 2 da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia, en especial a defensa e preservación da paisaxe, favorecendo unha relación harmónica e respectuosa entre a xente e o seu contorno, e promovendo **un uso racional e ordenado do territorio, que teña en conta os valores naturais e culturais das paisaxes**, e particularmente, o deseño e aplicación de **políticas destinadas á protección, xestión e ordenación da paisaxe, integrando estas políticas nas de protección ambiental, de ordenación territorial e urbanística.**

O artigo 8 da Lei 7/2008, do 7 de xullo establece entre os instrumentos para o seu desenvolvemento e aplicación no que fai a asegurar unha idónea protección, xestión e ordenación das paisaxes de Galicia; os Catálogos da paisaxe de Galicia, e as Directrices de Paisaxe.

Segundo o artigo 9.4, corresponde ao Observatorio Galego da Paisaxe a elaboración dos Catálogos da Paisaxe, na que se terán en consideración outros catálogos existentes referidos á materia paisaxística, se ben de conformidade coa disposición transitoria segunda, en tanto non se constitúa o Observatorio Galego da Paisaxe, corresponde á consellería competente en materia de medio ambiente a elaboración dos Catálogos da Paisaxe. A competencia para a elaboración das Directrices da Paisaxe, segundo o artigo 10.6 da Lei 7/2008, do 7 de xullo corresponde á consellería competente en materia de medio ambiente e desenvolvemento sostible, actualmente a consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas.

Os **Catálogos da Paisaxe** son os documentos de referencia que fundamentándose nas distintas áreas xeográficas, morfolóxicas e urbanas existentes no territorio galego deberán delimitar, de acordo cos diferentes estudos e traballos existentes na materia, as grandes áreas paisaxísticas de Galicia, identificando os diversos tipos de paisaxes existentes en cada unha delas e as súas características diferenciais.

Os Catálogos da Paisaxe incluirán, entre outros:

- A identificación dos diferentes tipos de paisaxe que existen en cada área paisaxística.
- Un inventario dos valores paisaxísticos presentes en cada área paisaxística, identificando aqueles ámbitos que en cada área presenten un especial estado de deterioración e que precisen especiais medidas de intervención e protección.
- Unha análise das causas que determinaron a existencia deses tipos de paisaxe, daquelas que inciden hoxe sobre os elementos da paisaxe, e a súa evolución futura prevista.
- Unha diagnose do estado actual da paisaxe en cada área paisaxística.
- A delimitación das unidades de paisaxe presente en cada área, entendidas como ámbitos territoriais con valores paisaxísticos homoxéneos e coherentes.

Os catálogos da paisaxe poderán, se é o caso, identificar determinadas zonas xeográficas como Áreas de Especial Interese Paisaxístico, en atención aos valores naturais e culturais alí presentes.

Unha correcta ordenación territorial, impón o recurso a esta combinación de instrumentos destinados a facilitar a coherencia entre os obxectivos da política sectorial e a integración entre ordenación e a análise da paisaxe.

Illa de Arousa e arquipélago de Rúa e Os Guidoiros.

I.1.09

En aplicación do Convenio Europeo da Paisaxe, elevando a obxectivo prioritario a integración da paisaxe nas políticas de ordenación territorial e urbanística, elabórase un documento estratéxico, integrado e concertado no que, desde os criterios de sostibilidade medioambiental, vaise máis alá da súa configuración como Plan Territorial Integrado, que serve de base para a elaboración do Catálogo da Paisaxe Litoral de Galicia, como elemento que facilite a xestión da franxa costeira, no que se establecen as determinacións específicas para cada unidade paisaxística. Así acádanse os obxectivos definidos no artigo 3 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia como instrumento de ordenación do territorio, na zona litoral, de compatibilización do proceso de desenvolvemento do sistema produtivo, da urbanización e da ordenación turística coa racional utilización dos recursos naturais, sobre todo no tocante á o litoral, aos recursos hidráulicos e á paisaxe, e de definición das áreas territoriais da zona litoral que, pola súa idoneidade actual ou potencial para a explotación agrícola, forestal ou gandeira, ou pola súa riqueza paisaxística ou ecolóxica, deban ser obxecto de especial protección.

Partindo do compromiso de integrar os principios do Convenio Europeo da Paisaxe nos documentos de ordenación, o POL ademais dun PTI constitúese nun documento de base para a redacción dun Catálogo de Paisaxe e como tal cumpre os seus fitos e obxectivos e define, os obxectivos de calidade paisaxística que se converterán tras o proceso de participación pública nas directrices de paisaxe.

A lectura do texto do Convenio Europeo pon de manifesto unha serie de cuestións que cómpre que se teñan en conta na elaboración do POL, como catálogo, e na posterior elaboración dos plans de conservación e restauración destas paisaxes catalogadas:

- O interese de realizar un esforzo pola posta en valor das paisaxes.
- A previsión do establecemento de obxectivos de calidade para as paisaxes catalogadas.
- O obxectivo de identificación das características, as dinámicas e as presións das paisaxes catalogadas

Á elaboración do Catálogo seguirá a redacción das Directrices de Paisaxe son as determinacións que baseadas nos catálogos da paisaxe definen e precisan para cada unidade de paisaxe os obxectivos de calidade paisaxística que se pretenden conseguir. On devanditos obxectivos de calidade paisaxística deben expresar as aspiracións da cidadanía en canto a que fai á valoración e grao de compromiso da colectividade na protección das nosas paisaxes, polo que a determinación destes obxectivos farase mediante un proceso de participación pública.

As Directrices de Paisaxe incluirán:

- A definición dos **obxectivos de calidade paisaxística** para cada unidade de paisaxe.
- Unha proposta de medidas e accións específicas para acadar os obxectivos de calidade e de recuperación daquelas áreas nas que existen ámbitos degradados.
- Unha descrición dos indicadores de calidade paisaxística para o control e seguimento do estado e evolución das unidades de paisaxe.
- Unha serie de normas e recomendacións para a definición dos plans urbanísticos e sectoriais e das estratexias rexionais ou locais encamiñados a un desenvolvemento sostible do territorio, co fin de integrar neles os obxectivos de calidade paisaxística.

As directrices de paisaxe serán congruentes coas determinacións que en materia de paisaxe poidan derivarse doutros instrumentos normativos. **As normas recollidas nas Directrices de Paisaxe, unha vez aprobadas, terán carácter vinculante para os instrumentos de planificación sectorial e urbanística.**

A Avaliación Ambiental daqueles plans e programas que de acordo coa Lei 9/2006, do 28 de abril, sobre avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio ambiente, deban someterse a este procedemento integrarán criterios que teñan como obxectivo a protección da paisaxe e facilitar a súa ordenación e xestión. A tal efecto, o documento de referencia previsto no artigo 19 da Lei 9/2006, do 28 de abril, non só establecerá as pautas e criterios a seguir na Avaliación Ambiental do plan e programa, senón que tamén integrará preceptivamente as normas que se establezan nas Directrices de Paisaxe.

O desenvolvemento de medidas para a xestión e a conservación das paisaxes do Catálogo deberá estar precedida e guiada polo establecemento dunha serie de obxectivos de calidade paisaxística para cada espazo. A misión das medidas de xestión e de conservación das paisaxes recollidas consistiría en dirixir ou guiar a evolución dos mesmos, en función dos obxectivos de calidade paisaxística que se establezan, e baseándose na identificación previa das principais ameazas e presións que sufran.

En resumo, como Plan Territorial Integrado o POL debe definir os obxectivos de ordenación do mesmo o que se realiza de maneira simultánea ao cumprimento das determinacións contidas no artigo 6D de Convenio Europeo da Paisaxe: “Cada Parte comprométese a definir os obxectivos de calidade paisaxística para as paisaxes identificadas e cualificados”. Como documento base do catálogo de Paisaxe Litoral servirá para identificar e describir aqueles elementos ou aspectos que confiran singularidade ou unha calidade sobresaínte ás paisaxes que o compoñan, cuxa alteración poida causar a perda de valor paisaxístico, para que se poidan propor os obxectivos de calidade paisaxística e as medidas que aseguren a súa conservación.

O artigo 1c) do Convenio Europeo da Paisaxe establece que “…por obxectivo de calidade paisaxística entenderase, para unha paisaxe específica, a formulación por parte das autoridades públicas e competentes, das aspiracións das poboacións no que fai ás características paisaxísticas do seu contorno”.

É un feito incontestable que a paisaxe é patrimonio de todos os cidadáns. Por outra banda, non podemos esquecer que a paisaxe é dinámica, e por iso, as medidas encamiñadas á súa ordenación e xestión tratarán de guiar, dirixir ou influír na súa evolución e os cambios que nel acontecen, e non de reconstruír ou recrear o paisaxe de tempos pasados, ou de conxelar a súa imaxe actual. Iso supón que as medidas para protexer e restaurar esas paisaxes deberán ir máis alá da limitación dos usos non desexables, para perseguir o fomento de certas actuacións que se consideren positivas, se se queren lograr os obxectivos paisaxísticos que se determinen.

Cando o obxectivo dunha medida de conservación ou de xestión consiste en promover ou incentivar certos usos ou actitudes, resulta imprescindible articular os mecanismos de participación dos propietarios de terreos, os cidadáns, as asociacións, as entidades locais, e outros axentes implicados na conservación e o uso sostible desas paisaxes. En calquera caso, a participación debe ser vista como un investimento, que resultará nunha avaliación máis informada, e nun maior consenso e interiorización dos resultados e as aplicacións derivadas do proceso.

A paisaxe é, como recolle o texto do Convenio Europeo da Paisaxe, unha parte do territorio, tal como é percibida polos seus habitantes.

Así pois, é evidente, que estes obxectivos deben estar sometidos á ratificación pública dentro dos procesos de participación que se é o caso se establezan. Así se recolle tamén no artigo 10 da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia: “…Estes obxectivos de calidade paisaxística deben expresar as aspiracións da cidadanía no que fai á valoración e grao de compromiso da colectividade na protección das nosas paisaxes, polo que a determinación destes obxectivos farase mediante un proceso de participación pública”.

Xa que logo, aproveitarase a extensa fase de participación pública que leva o POL para fixar estes obxectivos, validar os datos resultado da análise e completar a documentación, para tras esta participación concretar as directrices de paisaxe de acordo cos mesmos. A Lei 7/2008, do 7 de xullo esixe no procedemento de elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe, a apertura dun trámite de información pública non inferior a dous meses para que todos os posibles interesados poidan formular as alegacións que estimen pertinentes, período que será simultáneo ao de información pública do artigo 15.3 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio. Os posteriores trámites esixidos son o informe preceptivo dos concellos afectados, e das consellerías competentes en materia de ordenación do territorio e patrimonio cultural, e a súa aprobación polo Consello dá Xunta de Galicia, todos eles trámites en paralelo nos de aprobación do POL.

Nas experiencias acumuladas ata a data en Europa os obxectivos de calidade paisaxística formuláronse de acordo con características e valores de paisaxes xa avaliados e analizados. Intentan recoller a opinión do máximo número de axentes que interveñen sobre a paisaxe e combinan a percepción colectiva da paisaxe, a da sociedade actual e a das xeracións anteriores, con consideracións éticas e técnicas baseadas no interese xeral.

Trataríase dun proceso de aproximación por etapas da definición dos obxectivos de calidade paisaxística. Esta definición, en certa maneira iniciouse co proceso de participación do DELPHI aberto e coa visita aos distintos concellos do ámbito de estudo, así como coa consulta dos planeamentos e proxectos no territorio analizado; pero ha de completarse aínda cos períodos de informes e información pública anteriormente descritos no procedemento de tramitación do POL e con outros que se é o caso estímense necesarios.

Como se puxo de relevo o POL como Catalogo da Paisaxe será unha ferramenta moi útil que integrará a paisaxe nas estratexias territoriais coa participación de todos os axentes sociais. Actuará, deste xeito, como documento de partida para definir estratexias rexionais ou locais dirixidas a un desenvolvemento sostible do territorio.